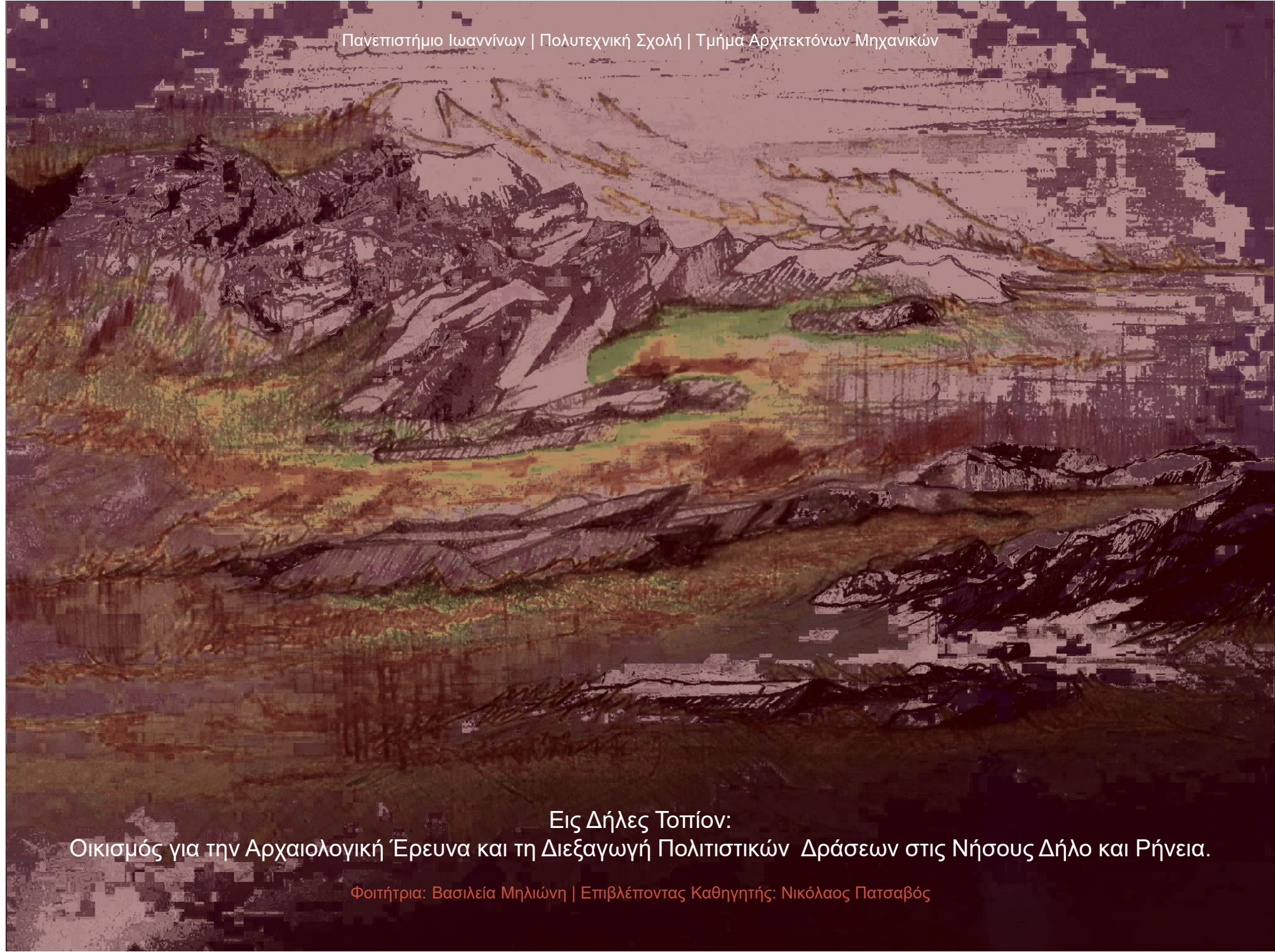

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων | Πολυτεχνική Σχολή | Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Εις Δήλες Τοπίον:
Οικισμός για την Αρχαιολογική Έρευνα και τη Διεξαγωγή Πολιτιστικών Δράσεων στις Νήσους Δήλο και Ρήνεια.

Φοιτήτρια: Βασιλεία Μηλιώνη | Επιβλέπωντας Καθηγητής: Νικόλαος Πατσαβός

Ευχαριστίες:

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Νικόλαο Πατσαβό για την καθοδήγηση και την υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας, όπως επίσης και τον κύριο Άγγελο Παπαγεωργίου, καθηγητή και πρόεδρο του τμήματος, για τις επίσης βοηθητικές συζητήσεις σχετικά με αυτή.

Ευχαριστούμε την Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή και την πλούσια διαδικτυακή της ιστοσελίδα και βιβλιοθήκη, που εύκολα μπει τον αναγνώστη στο αντικείμενο της αρχαιολογίας αλλά και προσφέρει μεγάλο εύρος πληροφορίας και οπτικοακουστικού υλικού γύρω από την έρευνα μεταξύ άλλων, στις Κυκλάδες και συγκεκριμένα στο νησί της Δήλου, στέρεα βάση για την έναρξη της παρούσας εργασίας. Επίσης ευχαριστούμε τους αρχαιολόγους του Αρχαιολογικού Μουσείου Δήλου για το χρόνο που διέθεσαν σε βασικές ερωτήσεις μας για τη ζωή και το έργο του αρχαιολόγου στο νησί.

Ακόμη οφείλω θερμές ευχαριστίες στην θεία μου κα Ασημίνα Τσιάκα, που λόγω της ιδιότητας της ως αρχαιολόγος με βοήθησε με πληροφορίες και υλικό γύρω από την αρχαιολογική έρευνα που μελετήθηκε στην παρούσα εργασία και στην φίλη μου κα Μυρτώ Βογιατζή, η οποία ως κάτοικος Μυκόνου βοήθησε και η ίδια με υλικό και πληροφορίες γύρω από την παραδοσιακή κατοίκηση των νησιών των Κυκλάδων.

Μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στους αγαπημένους μου φίλους, και ειδικά στην παρούσα φάση, σε εκείνους που στάθηκαν πλάι μου στα όμορφα χρόνια των σπουδών μου, ενώ ακόμη αφιερώνω την παρούσα εργασία στην οικογένειά μου, τους γονείς και τα αδέρφια μου, που χωρίς την υποστήριξη και την αγάπη τους τίποτα από τα παρακάτω δεν θα είχε γίνει.

Με το όνομα Δήλες είναι γνωστές, ως σύμπλεγμα νησίδων, η Δήλος και η γειτνιάζουσα βορειοδυτικά και μεγαλύτερη αυτής ερημονησίδα Ρήνεια, διακρινόμενες μεταξύ τους με τα ονόματα Μικρά Δήλος (η Δήλος) και Μεγάλη Δήλος (η Ρήνεια).

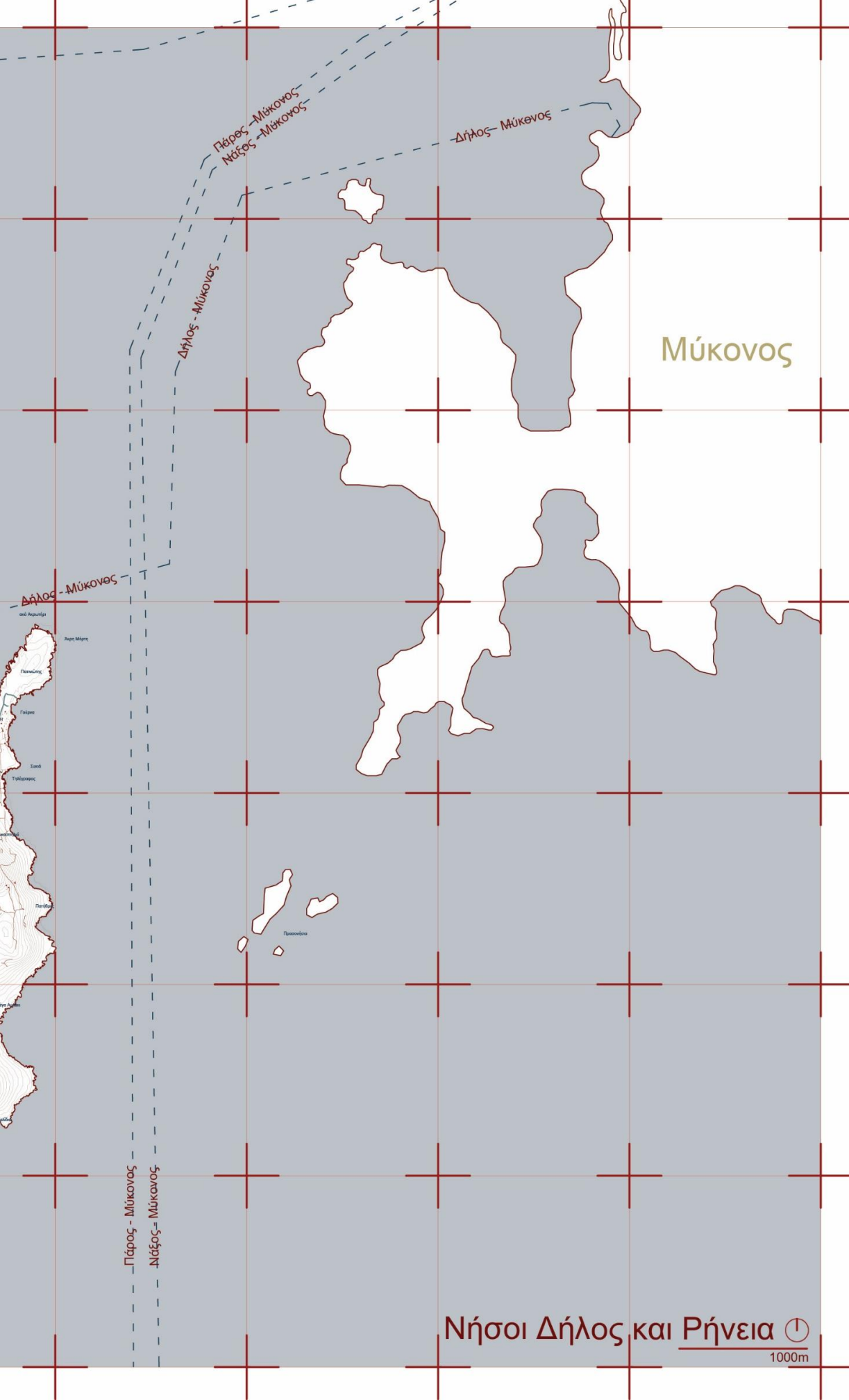
Στους παλαιότερους χάρτες των περιηγητών και οι δύο νησίδες αναφέρονται με το όνομα «Sdiles», εκ παραφθοράς της φράσης «εις Δήλες», ή «στις Δήλες»

Γεωγραφική θέση

Ένα στενό, πλάτους μόλις 1 χιλιομέτρου, χωρίζει τα δύο νησιά. Ανάμεσά τους βρίσκονται δύο μικρές βραχονησίδες: ο Μικρός Ρεματιάρης στα βόρεια και ο Μεγάλος Ρεματιάρης νοτιότερα.

Το σύμπλεγμα των νησιών, βρίσκεται ΒΔ της Νάξου, Β. της Πάρου, ΒΑ. της Σίφνου και Σερίφου, 17 ν. μίλια ακριβώς Α. της Σύρου, ΝΑ. της Άνδρου και Τήνου και μόλις 2 μίλια ΝΔ. της Μυκόνου. Στην έκκεντρη αυτή τους θέση ως προς τα προηγούμενα νησιά, όλα ορατά από υψώματα των Δηλών, φέρεται να αποδόθηκε από τους αρχαίους γεωγράφους, και η ονομασία τους σε Κυκλάδες, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου καλούμενα Σποράδες.

Μορφολογία του Εδάφους

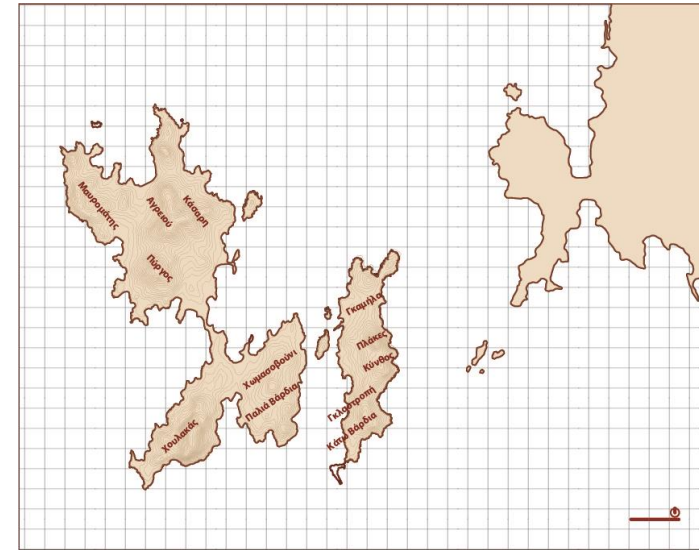
Δήλος: Τη νήσο διατρέχει σε όλο το μήκος της μια κεντρική λοφοσειρά με κυριότερες κορυφές από Β. προς Ν. τη «Γκαμήλα» (με υψόμετρο 52,5 μ., ΝΔ. αυτής και πίσω από το αρχαιολογικό μουσείο οι «Πλάκες» (38,5 μ.). Ακολουθώντας περί το μέσον της νήσου και μετά από ένα ανώνυμο λόφο (73,5 μ.) υψώνεται το λεγόμενο «Κάστρο», που πρόκειται για το αρχαίο όρος «Κύνθος», με υψόμετρο 115 μ. Στη συνέχεια, ΝΔ. του προηγούμενου, βρίσκεται η «Γκλαστροπή» (36 μ.) ακολουθώντας στο νότιο μέρος της νήσου και στο κέντρο αυτής η κορυφή «Κάτω Βάρδια» (83 μ.).

Ρήνεια: Η Ρήνεια διακρίνεται σε δυο μεγάλους νησιωτικούς όγκους, βόρεια και νότια που ενώνονται μεταξύ τους στη μέση με ένα στενό πέρασμα και που ονομάζονται αντίστοιχα Άνω και Κάτω Δήλες.

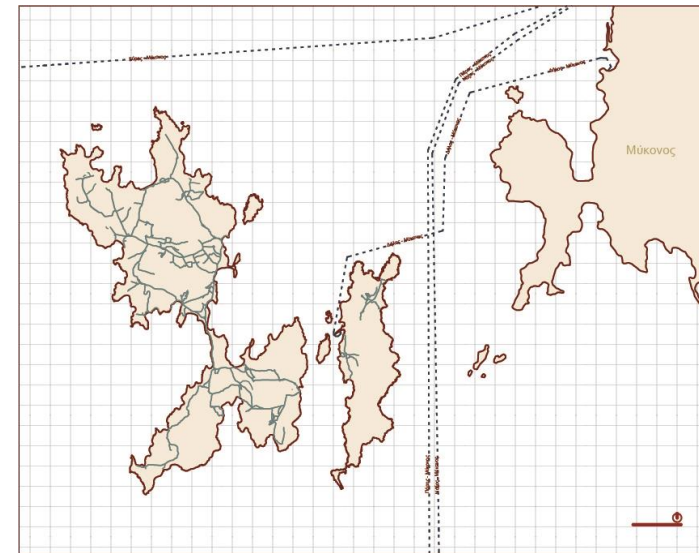
Τις Άνω Δήλες χαρακτηρίζουν από δυτικά προς ανατολικά οι λόφοι Μαυρομάτης (70μ) στα ΒΔ., ο λόφος του Αγρειού (137μ.) βόρεια, ο λόφος του Κάσαρη (65μ.) ΒΑ., και νότια ο λόφος του Πύργου (115μ.)

Στις Κάτω Δήλες βρίσκονται οι λόφοι Χουλακάς (134μ.) στο ανατολικό τμήμα και η Παλιά Βαρδιά (78μ.) στο δυτικό.

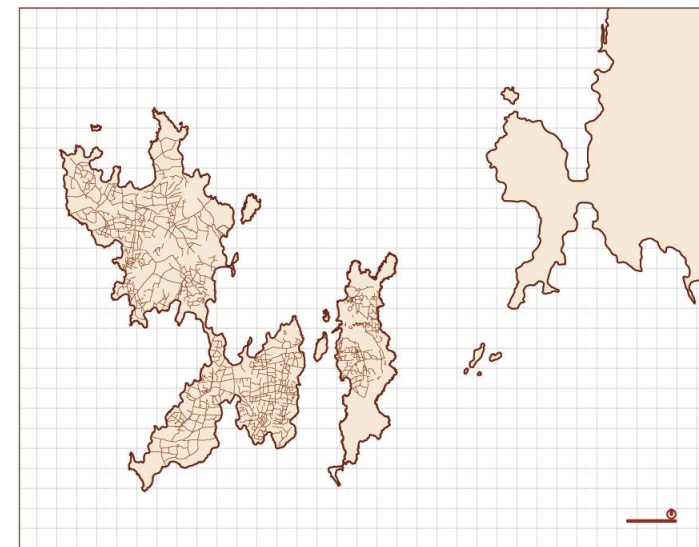
Γεωλογικά οι Δήλες συνίστανται από γρανίτη, γνεύσιο και σχιστόλιθο ηφαιστειογενούς προέλευσης. Το έδαφος εκεί παρουσιάζεται σήμερα ιδιαίτερα τραχύ και βραχώδες ως συνέπεια του γεωλογικού σχηματισμού της. Ο γρανίτης της Δήλου έχοντας διακριθεί για την άριστη ποιότητά του άρχισε να λατομεύεται από το 1928 και να διοχετεύεται σε μεγάλες ποσότητες στην Αθήνα για έργα οδοποιίας σε χρήση γρανιτάσφαλτου.

χάρτης υψομετρικών καμύλων

χάρτης θαλάσσιων και οδικών δικτύων

χάρτης ξερολιθιών

Χλωρίδα και Πανίδα

Η χλωρίδα της Δήλου είναι περιορισμένη καθώς μόνο πόες αναπτύσσονται εκεί κυρίως κατά την πρωινή δρόσο.

Στη Ρήνεια από την άλλη, απαντώνται καλλιέργειες δημητριακών, αλλά το μεγαλύτερο μέρος του νησιού καλύπτεται από φρύγανα. Τα φρυγανολίβαδα είναι χαρακτηριστικό είδος βλάστησης των μεσογειακών οικοσυστημάτων.

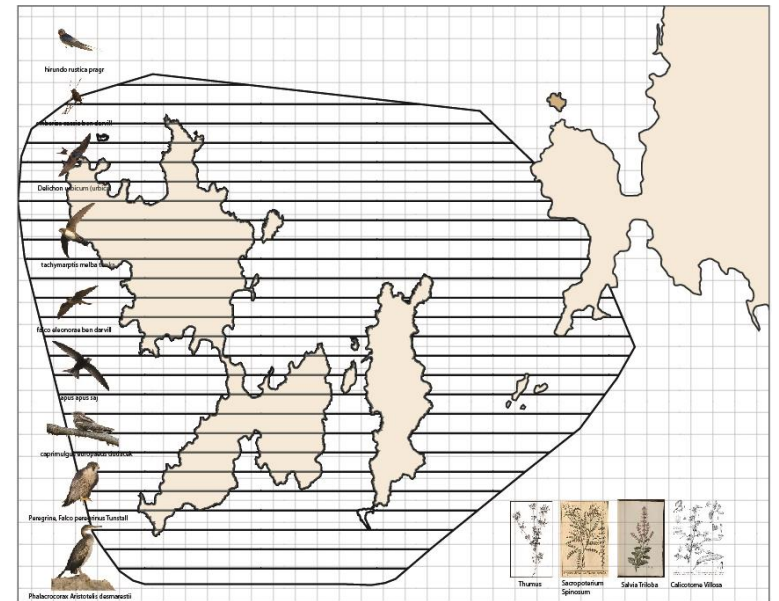
Είδη: θυμάρι, λαδανιά, φασκόμηλο, αστοιβίδα, ασφάκα. Κατά μήκος των παραλιών υπάρχουν και αμμοφιλικές φυτοκοινωνίες, ενώ στη θάλασσα περιοχή εμφανίζονται και λιβάδια ποσειδωνίας.

Η περιοχή παρέχει κατάλληλους οικότοπους για κωτοειδή. Τα κοινά δελφίνια έχουν παρατηρηθεί στην ευρύτερη περιοχή, ενώ υποστηρίζεται επίσης πως εκεί έχει παρατηρηθεί και ένας μικρός πληθυσμός αναπαραγωγής μεσογειακής φώκιας.

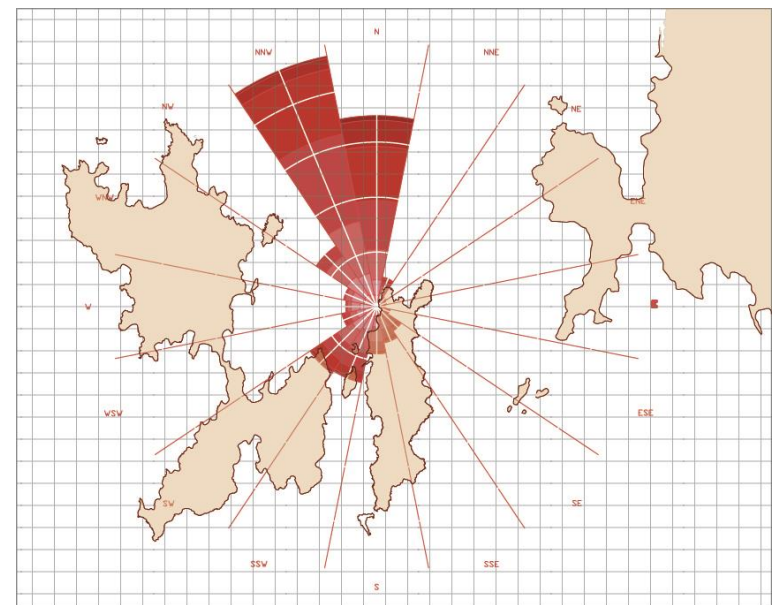
Κλίμα

Το κλίμα είναι ημι-άνυδρο: φθινοπωρινές και χειμερινές βροχές, πολύ σύντομη άνοιξη, ακολουθούμενη από μια μακρά περίοδο ξηρασίας που ψύχεται από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο από μελέτμια, ανέμους δηλαδή που πνέουν από βόρεια.

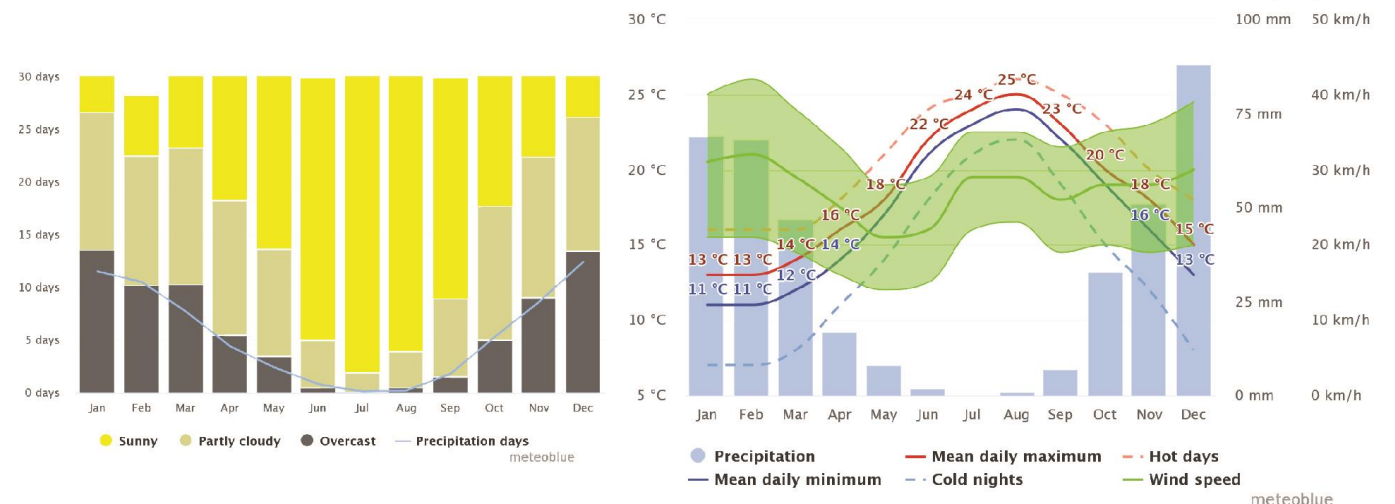
Η ηλιοφάνεια της Δήλου, θεωρείται μια από τις πιο μεγάλες του ελληνικού χώρου. Οι δε ισχυροί άνεμοι που πνέουν συχνά στην περιοχή, παρέχουν μια εκπληκτική ορατότητα που φτάνει ακόμα και τα 30 μίλια.

χάρτης ορισμού περιοχής Natura 2000 (πανίδα και χλωρίδα της περιοχής)

ανεμολόγιο

Ο αρχαιολογικός χώρος της Δήλου

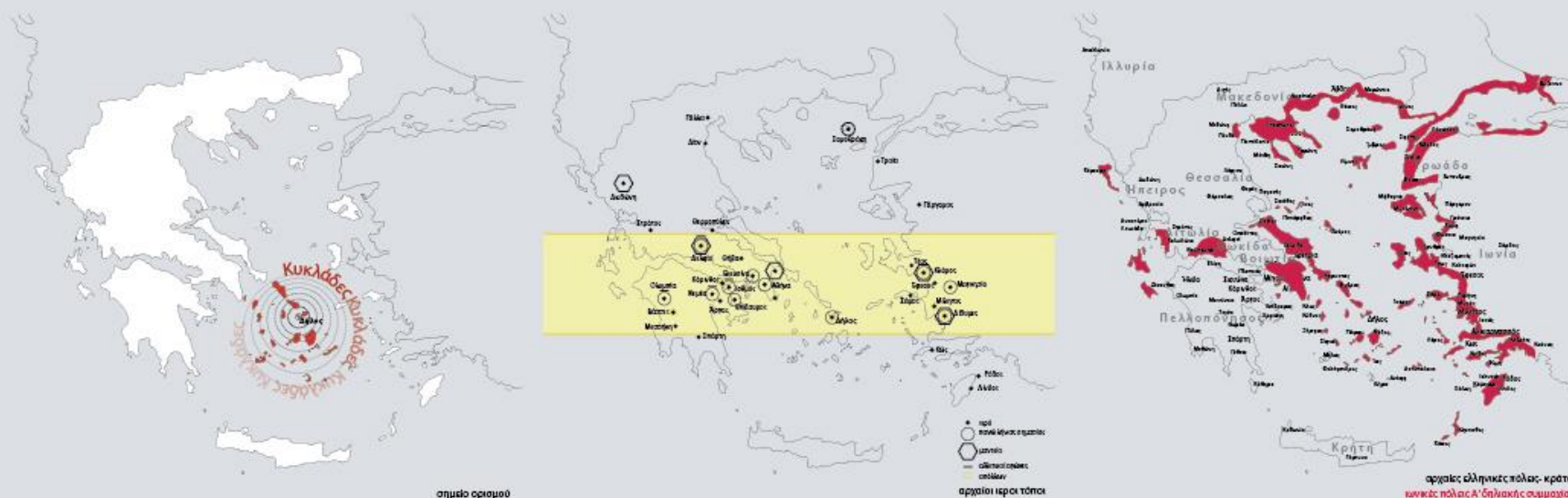
Από το σύμπλεγμα των νησιών αυτών, είναι γνωστή για την ιστορία της η Δήλος, καθώς αποτέλεσε τόπο εγκατάστασης ενός από τα πιο σημαντικά - πανελλήνιας φήμης στην αρχαιότητα - ιερα, αφιερωμένο στο θεό Απόλλωνα, γύρω από το οποίο δημιουργήθηκε η αρχαία πόλη του νησιού, η οποία και εξελίχθηκε σε σημαντικό οικονομικό κέντρο κατά την κλασσική περίοδο και αργότερα, περίπου στα χρόνια της ελληνιστικής περιόδου, σε κύριο εμπορικό λιμάνι της Μεσογείου. Η πολιτιστική ανάπτυξη, ο πλούτος και ο κοσμοπολιτισμός των αρχαίων κατοίκων της εκεί γίνονται εμφανή από τα ευρήματα του αρχαίου ερειπιώνα του νησιού.

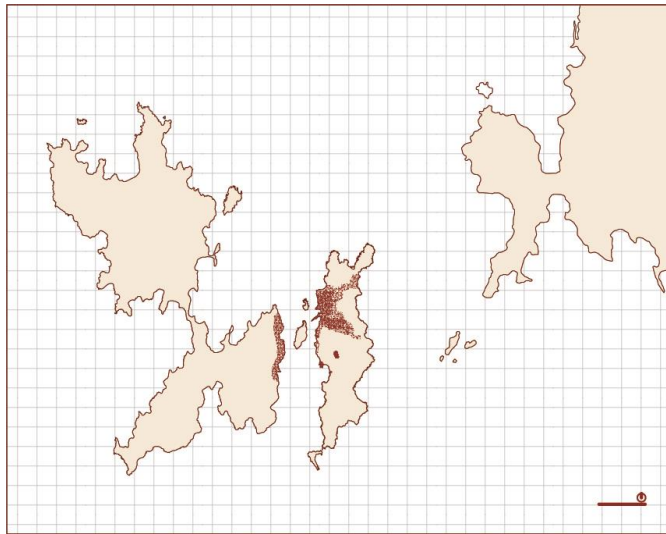
Συμπόσια της Δήλου: Τα αρχαία υπολείμματα της πόλης της, αναδεικνύουν το νησί σε ιδανικό τόπο για τη διεξαγωγή των Συμποσίων και την υπογραφή της Διακήρυξης τους το 1963 από τον αρχιτέκτονα και πολεοδόμο Κωνσταντίνο Δοξιάδη.

Σήμερα το νησί αποτελεί ολόκληρο, εναν τεράστιο αρχαιολογικό χώρο, από τους πιο σπουδαίους στην Ελλάδα και δεν κατοικείται πέρα από το προσωπικό του Μουσείου που υπάρχει εκεί. Η Δήλος ανακηρύχθηκε το 1990 σε Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την UNESCO και σήμερα συγκεντρώνει πλήθος τουριστών από όλο τον κόσμο.

Οι αρχαιολογικές έρευνες στη Ρήνεια

Στοιχεία αρχαίας ζωής και κατοίκησης εμφανίζονται και στο χώρο της Ρήνειας, ενώ σε αρχαία κείμενα και καταγραφές τα δύο νησιά αναφέρονται ως άρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Ο αρχαιολογικός χώρος επεκτείνεται λοιπόν και στο νησί της Ρήνειας και παρά το γεγονός πως οι αρχαιολογικές έρευνες και ανασκαφές έχουν σταματήσει για περισσότερο από έναν αιώνα τώρα, έχει ανακοινωθεί η άμεση εντατική χαρτογράφηση του νησιού και η αποτύπωση κάθε λογής ευρήματος που υπάρχει εκεί μέσα στα επόμενα χρόνια από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων.

χάρτης θέσεων αρχαιολογικών χώρων

Χώρα: **Ελλάδα**
 Πληθυσμός: **Δήλος: 24** (απογραφή 2011): Πράκειται για το προσωπικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Δήλου, φύλακες και αρχαιολόγους που εργάζονται εκεί.
Ρήνεια: 0

Παροχές: **Αρχαιολογικό Μουσείο Δήλου**
Λιμάνι: συνδεση με το λιμάνι της Μυκόνου (απόσταση: 2 ναυτικά μίλια | ταξίδι 30 λεπτά)

Δήμος: **Μυκόνου**

Εκταση: **Δήλος: 3,4 τ.χλμ.**
Ρήνεια: 13,904 τ.χλμ.

Κατοικίες προσωπικού: τέσσερις γειτονίες κατοικιών. 1η γειτονιά - νότια του λόφου Γκαμήλα| 2η γειτονιά - γύρω από το Αρχαιολογικό Μουσείο | 3η γειτονιά - τοποθεσία Πλαγιές | 4η γειτονιά - τοποθεσία Φούρνοι.

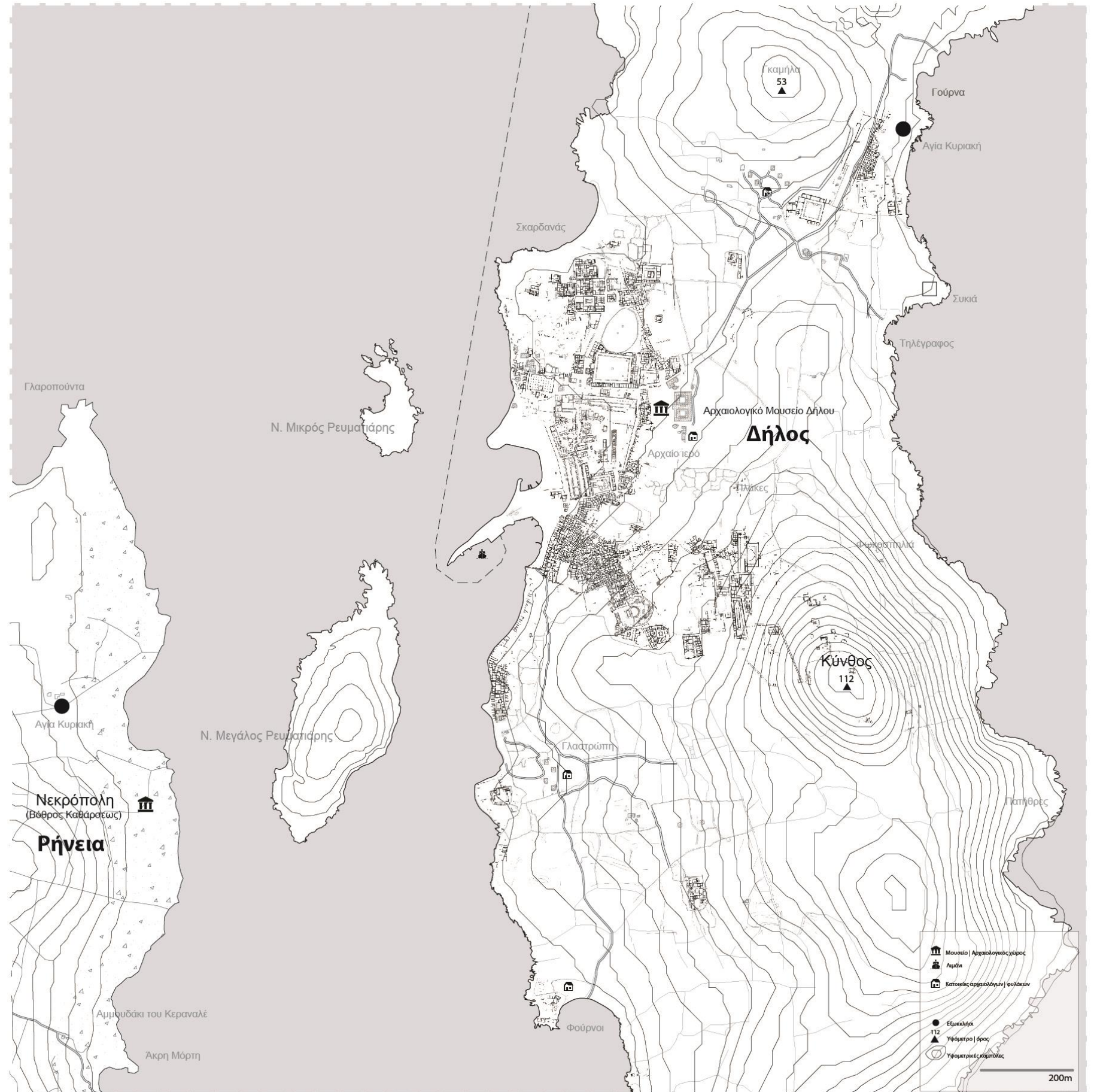

Τουρισμός:
Μύκονος: 2.000.000 επισκέπτες / ετησίως
Δήλος: 120.000 επισκέπτες / ετησίως
 (τιμή εισιτηρίου: μουσείο 12 € | μετακίνηση με καραβάκι από το λιμάνι της Μυκόνου 20 €)
 παραμονή στο νησί μέχρι τη δύση του ηλίου.

Περίοδος συχνότερης επισκεψιμότητας τουριστών:
Θερινή (Μάιος - Οκτώβριος)

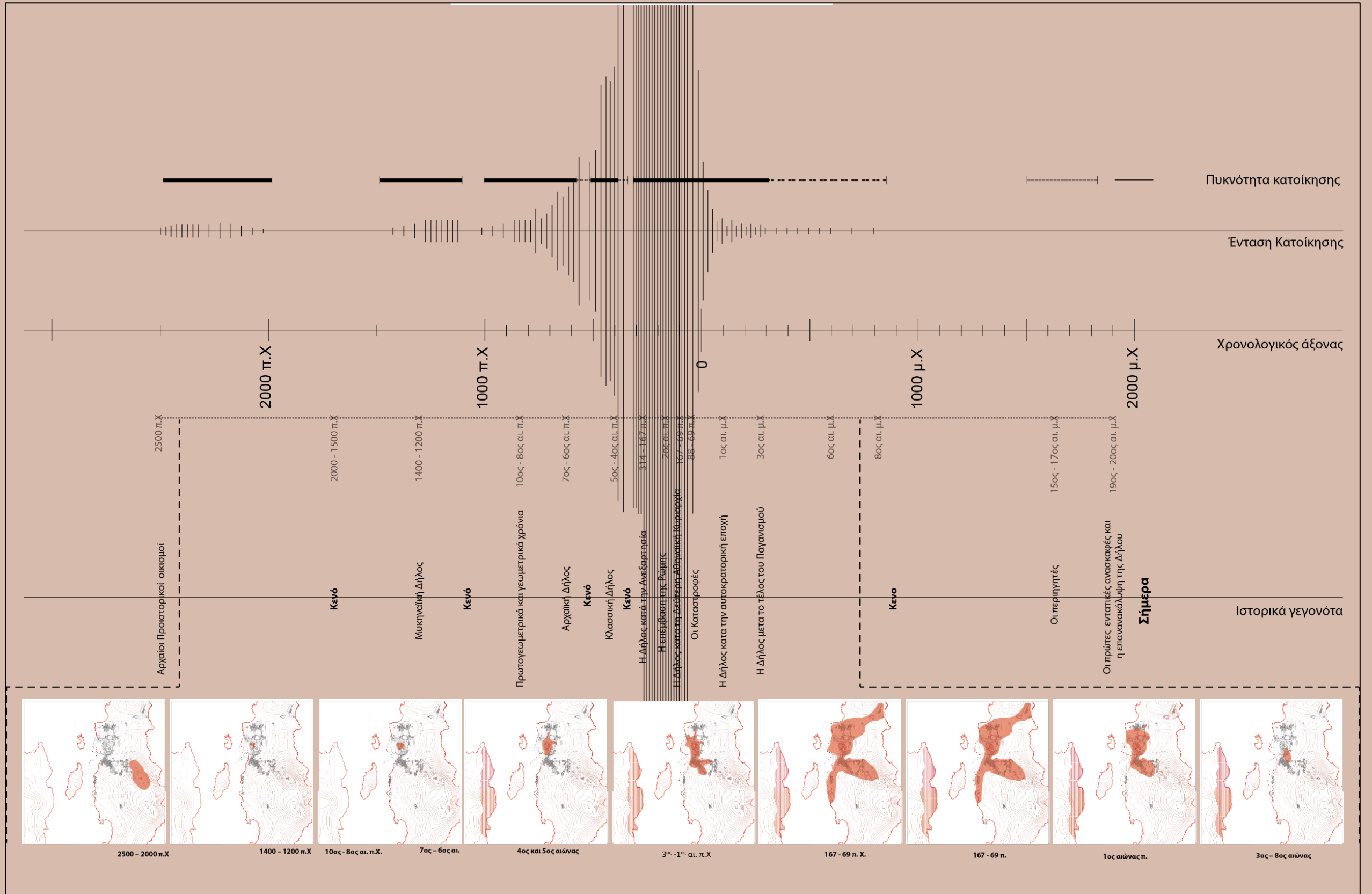
Περίοδος υπαίθριων αρχαιολογικών εργασιών:
Θερινή (Μάιος - Οκτώβριος)

- Μουσείο | Αρχαιολογικός χώρος
- Λιμάνι
- Κατοικίες αρχαιολόγων / φύλακων
- Εξοικλήση
- 112 Υψόμετρο | όρος
- Υψομετρικές καμπύλες

200m

Οι περιηγητές του 15^{ου} – 19^{ου} αι.

1420 | 1445 | 1675 | 1693 | 1829

- 1420 • Το παλαιότερο ταξιδιωτικό βιβλίο: Liber Insularum Archipelagi από τον Κανόνα της Φλωρεντίας του Christoforo Buondelmonti.
Πρώτες αναφορές για τη Δήλο και τη Ρήνεια.
- 1445 • ο Κυριάκος Αγκωνίτης (Ciriaco di Ancona) ήρθε στη Δήλο.
[αρχαιοδίφης της Αναγέννησης, Ιταλός έμπορος και ουμανιστής – θεωρείται ο πρόδρομος του περιηγητισμού και της σύγχρονης επιστήμης της Αρχαιολογίας.
Ήταν από τους πρώτους ταξιδιώτες μελετητές, φυσιολάτρες, διπλωμάτες, αρχιτέκτονες ή ζωγράφους, οι οποίοι περιέγραφαν υπολείμματα και σημείωσαν επιγραφές ενώ συχνά έδειχναν κοινό ενδιαφέρον για τις αρχαιότητες και για τα «θαύματα της Φύσης».]
- 1675 • Ο Jacob Spon ταξίδεψε, στην Ελλάδα και τη Μικρά Ασία. Στο ταξίδι του αυτό επισκέπτεται και παραμένει στη Δήλο από τις 9 έως τις 13 Αυγούστου του 1675. [υπήρξε Γάλλος ουμανιστής γιατρός στη Λυών και έφερε τον τίτλο του γιατρού του βασιλιά ανά γειτονιά (medecin du roi par quartier), ενώ είχε μελετήσει φιλοσοφία, μαθηματικά και αστρονομία και έγραφε στα λατινικά.
- 1693 • Εκδίδεται από τις γαλλικές στρατιωτικές υπηρεσίες, ο πρώτος τόμος του «Le Narture Francois» οποίος περιλάμβανε χάρτες με τις ακτές της Ευρώπης στον Ωκεανό, ενώ το 1676 ένας δεύτερος τόμος του Άτλαντα – οποίος ξεκίνησε πριν ολοκληρωθεί ο πρώτος – θα περιλάμβανε χάρτες τις Μεσογείου.
- 1829 • Η «Επιστημονική Αποστολή του Μοριά» που αποτελούταν από Γάλλους επιστήμονες, καλλιτέχνες και ιστορικούς που είχαν αποσταλεί μαζί με γαλλικά στρατεύματα ως βοήθεια στον Αγώνα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, επισκέπτεται υπό τον Γάλλο αρχιτέκτονα Guillaume Abel Blouet, το Αρχιπέλαγος και διαμένει στη Δήλο κατά τον μήνα Αύγουστο. Αποτέλεσμα της αποστολής αυτής αποτελεί ένα έγγραφο καταγραφής αρχαιολογικού περιεχομένου και ένα τοπογραφικό σχέδιο των περιοχών αυτών.

Οι ανασκαφές του 19^{ου} και 20^{ου} αι.

1846 | 1847 | 1864 | 1873 | 1876 | 1888 | 1894 – 96 | 1903 -1920 | 1904 | 1920 | 1950 | 1970 | 1976 | 1980 | 1990

1846	• Ίδρυση Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής	1903
-1920	• Οι ανασκαφές της Δήλου επωφελήθηκαν από μια ετήσια οικονομική χρηματοδότηση από τον Joseph, Duke of Loubat (1831 – 1927). [Γαλλο – Αμερικανός συλλέκτης βιβλίων, αρχαιοδίφης, αθλητικός παράγοντας και φιλάνθρωπος, δημιούργησε το ταμείο επιγραφίας, προς όφελος του ελληνικού ινστιτούτου. Εισόδημα έφερε η δημοσίευση του βιβλίου «Επιγραφή Επιλογών» του F. Durrbach (1921) από τη Δήλο].
1847	• Ο Charles Benoit Hase αποστέλλεται από την Σχολή στη Δήλο. Αποτέλεσμα του ταξιδιού του αποτελεί η λογοτεχνική περιγραφή των όσων συμβαίνουν και υπάρχουν στο νησί.		
1864	• Ο Terrier έγραψε μετά από διαμονή ενός μηνός στη Δήλο, ένα αξιοσημείωτο απομνημόνευμα, το οποίο καταγράφει αυστηρές παρατηρήσεις συνοδευόμενες από προτάσεις για τον εντοπισμό συχνά μακρόπνων λειψάνων.	1904	• Κατασκευάστηκε το κτίριο το Μουσείο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία.
1873	• Εννιά χρόνια αργότερα η Γαλλική Σχολή ανέθεσε στον A Lebeque να κάνει ανασκαφές. Παρά τις διακοπές, η Γαλλική Σχολή δεν σταμάτησε ποτέ την εξερεύνηση του τόπου.	1920	• Οι προσπάθειες των μελών της Σχολής επικεντρώθηκαν στη μελέτη των μνημείων, πολλών υλικών ή επιγραφών που ανακαλύφθηκαν κατά τις προηγούμενες δεκαετίες και η ερευνητική εργασία επικεντρώθηκε σε κτίρια παρά σε εκτάσεις τομείς και περιοχές του αρχαιολογικού χώρου.
1876 - 1888	• Από το 1876 ως το 1888 με υποκίνηση των Th. Homolle, M. Holleaux και Henri – Paul Nenot ευνοήθηκαν οι μεγάλες εκκαθαρίσεις στην περιοχή του Ιερού και στις βόρειες πλαγιές του Κύνθους χωρίς ωστόσο να παραμεληθεί το υπόλοιπο νησί. Εκκινούν την έρευνα από την αρχή και αναζητούν και εντοπίζουν έναν ιερό και έναν εμπορικό κόμβο.	1950-
1970	• Μεταξύ του τέλους της δεκαετίας του 50 και της δεκαετίας του 70: αναζητήθηκαν από τους αρχαιολόγους της Σχολής μερικές μεγάλες κατοικίες (Maison de l' Hermes, Maison de Fourni) τα μπλοκ κατοικιών που σχηματίζουν τη «Βόρεια Συνοικία» στα νότια του κόλπου του Σκαρδανά, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζεται εκείνη την εποχή για τη Ρήνεια και τη Νεκρόπολή της.
1894 – 96	• Καταρτίστηκαν δύο αρχαιολογικοί χάρτες του νησιού ενώ ένας γεωλόγος μελετήθηκε από τον γεωλόγο L. Cayeux.	1976	Η Δήλος, η Ρήνεια και η Μύκονος με Προεδρικό διάταγμα χαρακτηρίζονται διατηρητέοι τόποι.
1894	• Με χρηματοδότηση της «Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρίας», ο αρχαιολόγος Δ. Σταυρόπουλος διενήργησε ανασκαφές στη Ρήνεια όπου και ανακάλυψε σύμφωνα με τις περιγραφές του Θουκυδίδη, τον κοινό τάφο του 426 π.Χ (”Βοθρος της Καθάρσεως”).	1980	Οι έγκαιρες ανασκαφές πολλαπλασιάζονται σε παλαιότερα ανασκαμμένα μνημεία, προκειμένου να πραγματοποιήσουν τη δημοσίευσή τους, ενώ η αγροτική επικράτεια στη Δήλο όπως και στη Ρήνεια, αποτέλεσε αντικείμενο ανασκαφών και ερευνών.
		1990	Η Δήλος ανακηρύχθηκε σε Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Πέρα από τον αρχαιολογικό.

Τα νησιά Δήλος και Ρήνεια έχουν ανακηρυχθεί ολόκληρα αρχαιολογικοί χώροι, προστατευόμενοι από την Εφορία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, όμως μόνο το μικρό, σε σχέση με τη συνολική έκτασή τους, τμήμα της Δήλου έχει ανασκαφεί. Το υπόλοιπο μέρος αποτελεί εκμεταλλεύσιμη για καλλιέργεια ή κτηνοτροφία, γη από τους κατοίκους της Μυκόνου (σύμφωνα με το Σύνταγμα της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 αν και υπάρχουν μαρτυρίες για εκμετάλλευση των χώρων για τουλάχιστον 2 αιώνες μέχρι τότε). Οι ακτήμονες Μυκονιάτες νοικιάζουν πό το δήμο, έναντι ενός συμβολικού ποσού, τμήμα αυτής της γης των νησιών.

«παρτίδες»: ονομάζονται αγροτεμάχια καλλιεργήσιμης ή κατάλληλης για βόσκηση γης, χωρισμένες μεταξύ τους συνήθως από πέτρινα τοιχεία “ξερολιθιές” τα οποία ανήκουν στο Δήμο και δημοπρατούνται για τους Μυκονιάτες χωρικούς.

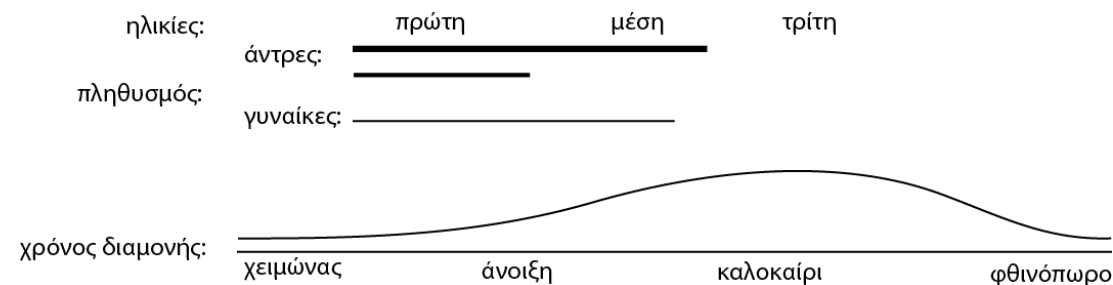
9 παρτίδες για τη Δήλο

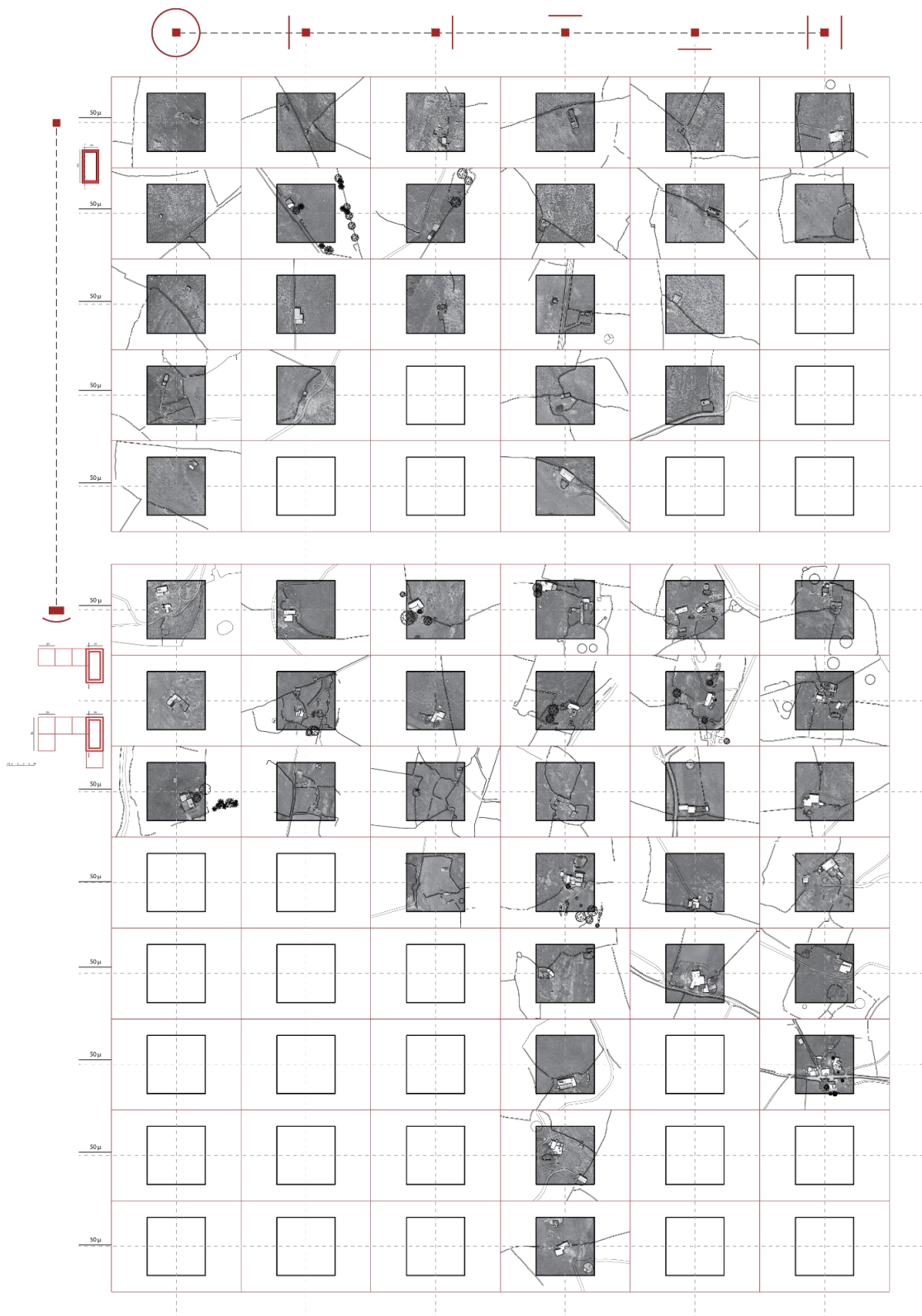
30 παρτίδες για τις Κάτω Δήλες

50 παρτίδες για τις Πάνω Δήλες.

«κελιά»: μονοκάμαρα αγροτικά οικήματα προκειμένου να εξασφαλιστεί πιο άνετη η διαμονή των κληρούχων που περιστασιακά και ανάλογα με τις εργασίες τους επισκέπτονται και ζουν στις Δήλες. Τα κελιά, στην πλειοψηφία τους πετρόχτιστα, φανερώνουν την παλαιότητά τους, τη φροντίδα του ενοίκου τους, τους νεωτερισμούς στις επισκευαστικές εργασίες από τη σύγκριση μεταξύ τους, αλλά και από την ομοιότητά τους με άλλα οικήματα (χωριά) που υπήρχαν στη μυκονιάτικη ύπαιθρο με τα οποία κάποια παρουσίαζαν αρκετές ομοιότητες.

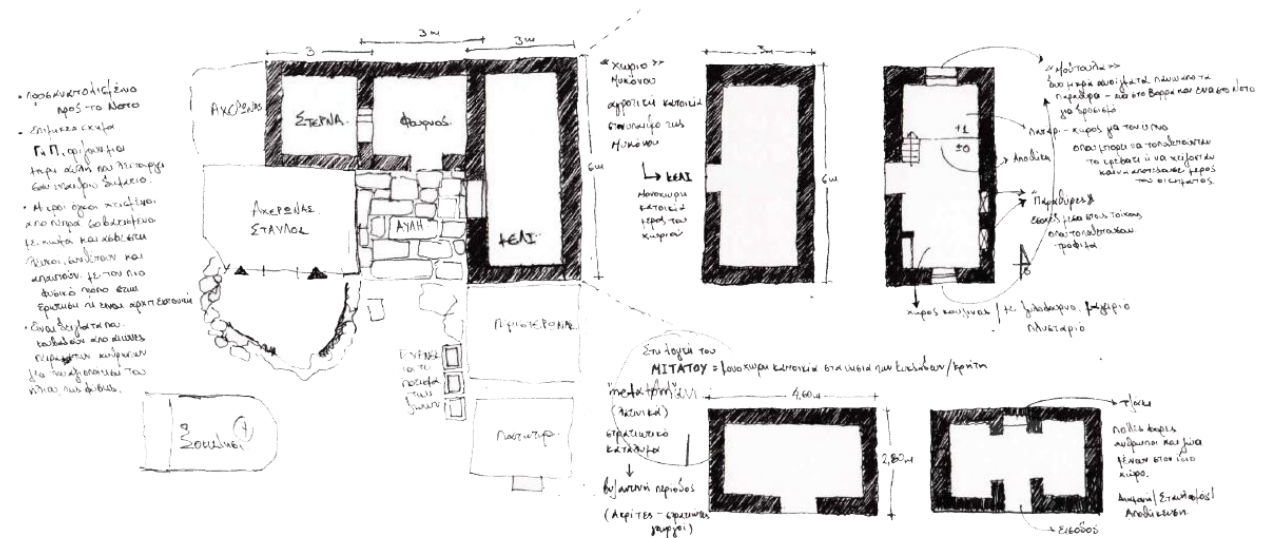
«Ξωκκλήσια»: Στην ύπαιθρο των Δηλών, υπάρχουν μικρά λευκά πέτρινα εκκλησάκια, τα οποία ανήμερα ή και πριν την ημέρα της εορτής τους, κατακλύζει πλήθος κόσμου, τιμά με λειτουργία ενώ οργανώνονται και μικρά οικογενειακά πανηγύρια όπου το φαγητό και η μουσική κατέχουν εξέχουσα θέση.

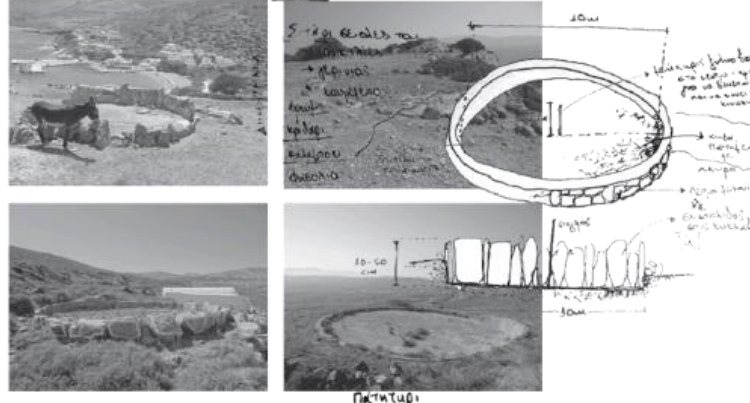
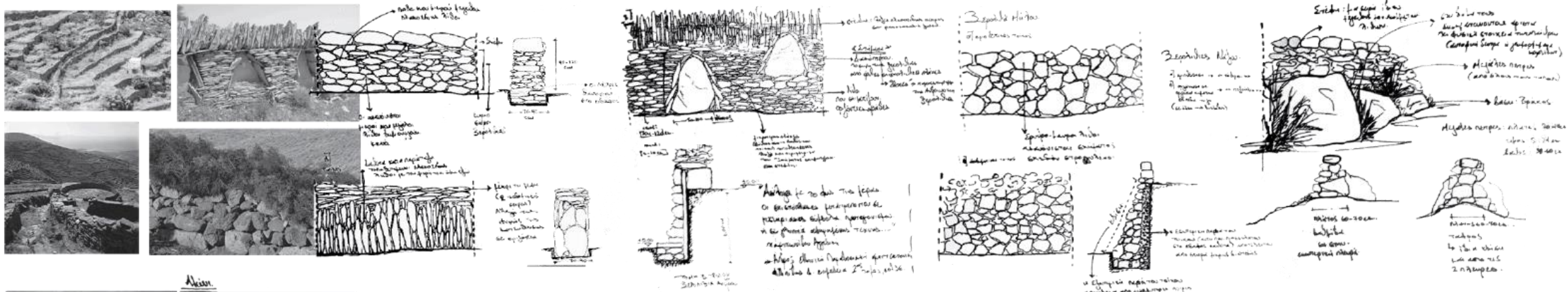

«Τα λαμπερά πετράδια που τόσο φεγγοβλούσανε όσο τα σίμωνες από μακριά και νόμιζες πως τάχει σπαρμένα ο μέγας πλάστης του κόσμου κι ωστόσο τώρα από κοντά δεν είναι παρά χτισίματα στοργικά και μικρέ και αγαθά, έργα ανθρώπου μέσα στο ζήλο του καθημερινού του μόχθου».
 Άρης Κωνσταντινίδης, Δύο «χωριά» από τη Μύκονο Αθήνα 1947

«χωριό»

Η παραδοσιακή αγροτική κατοικία συναντάται στην ύπαιθρο των Κυκλάδων σε δύο είδη κτισμάτων – συγκροτημάτων:

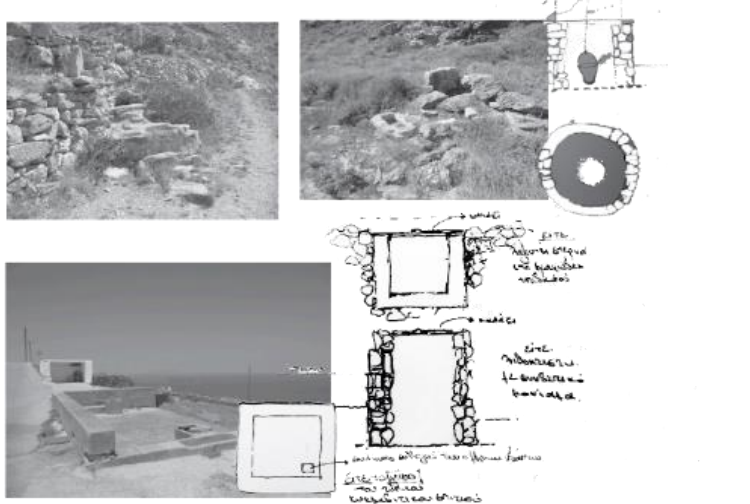
1. Το αγροτικό κτίσμα του γεωργού για εποχική διαμονή, αποθήκευση της σοδειάς, το αλώνισμα και τον σταυλισμό των ζώων και το πατητήρι εάν στη γύρω περιοχή υπήρχαν αμπέλια.
 2. Το συγκρότημα του βοσκού με δική του διαμονή, χώρους για την παραγωγή των γαλακτοκομικών προϊόντων και για τα ζώα του.
- Τόσο η αγροτική κατοικία όσο και η κατοικία στους οργανωμένους οικισμούς των νησιών βασίζεται στο μονόχωρο και μονώροφο πυρήνα.

Εσωτερική διάταξη: ο χώρος του ύπνου ήταν πάντοτε υπερυψωμένος, περίπου 1 – 2 μέτρα από το δάπεδο. Αποτελούνταν από ένα ξύλινο επίπεδο (σοφάς ή κρέββατος) πάνω στο οποίο ξεδιπλώνονταν κάθε βράδυ τα στρώματα και κοιμούνται τα μέλη της οικογένειας.

Αποθήκευση: Κάτω από το σοφά αποθηκεύονταν τρόφιμα και σοδειές.

Εστία (Τζάκι): Πρόσφερε θέρμανση και χρησίμευε για την ετοιμασία του φαγητού. Η οικογένεια ετρώγε δίπλα στο τζάκι σε ένα στρογγυλό χαμηλό τραπέζι (σοφράς).

Στη Ρήνεια και στη Δήλο (στις παρτίδες πέρα από τον αρχαιολογικό χώρο) ο μονόχωρος και μονώροφος αυτός πυρήνας ονομάζεται κελί και συναντάται άλλες φορές μόνος και άλλες φορές ως μέρος ενός συμπλέγματος όμοιων πολλαπλάσιων χώρων που φιλοξενούν τις χρήσεις που συνεπάγονται της αγροτικής ζωής. Συγκεκριμένα το κελί πλαίσινωναν:

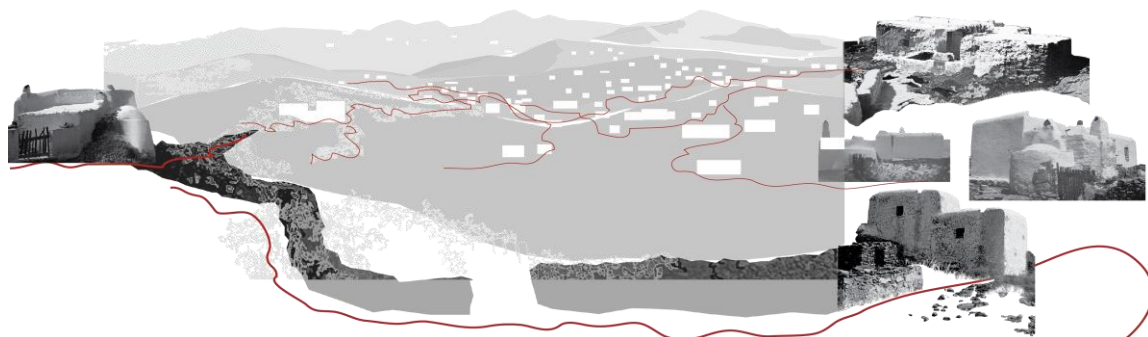
- Ο Φούρνος
- Ο Αχυρώνας: η αποθήκη με τα αγροτικά εργαλεία
- Τα σταύλα (οι σταύλοι) ή κελιά για τα ζωντανά [(τον γαϊδουράκο, τον χοίρο (χοιροκέλλι), τα γελάδια (βουιδουκέλλι), μοσχάρια που βοσκούσαν σε καμιά παρακείμενη παραγγελιά (άγωνα χωράφια για βοσκή)]
- Ο περιστερώννας
- Οι γούρνες για το πότισμα των ζώων.
- Το πατητήρι,
- Ο μάγγανος,
- Το αλώνι.

Τις περισσότερες φορές θα βρίσκονταν και το ξωκλήσι που διέφερε από τα άλλα κτίσματα της συστάδας χάρις στον κεραμιδί θόλο του.

Περιφραγμένες αυλές από ξερολιθιές – θρεφόταν ο χοίρος, οποίος πριν τα Χριστούγεννα θα σφαζόταν στα χοιροσφάγια.

Περιβολάκι: κηπευτικά και αμπελάκι

Τα συμπλέγματα αυτά παραδοσιακά είναι προσανατολισμένα προς το νότο και προστατευμένα από τον βορά και οργανώνονται γύρω από μια εσωτερική αυλή (σχήμα Γ ή Π) που λειτουργεί ως υπαίθριο ανοιχτό δωμάτιο και διευκολύνει τη μετακίνηση από χώρο σε χώρο καθώς στις συνεχείς προσθήκες του οικήματος δεν υπάρχουν εσωτερικά ανοίγματα για λόγους στατικότητας. Η αυτόνομη αυτή μονάδα, κατοικία μιας μόνο οικογένειας, καλείται στην Μυκονιάτικη τοπική διάλεκτο «Χωριό».

«Χωριά»

προστασία και την άμυνα των πληθυσμών

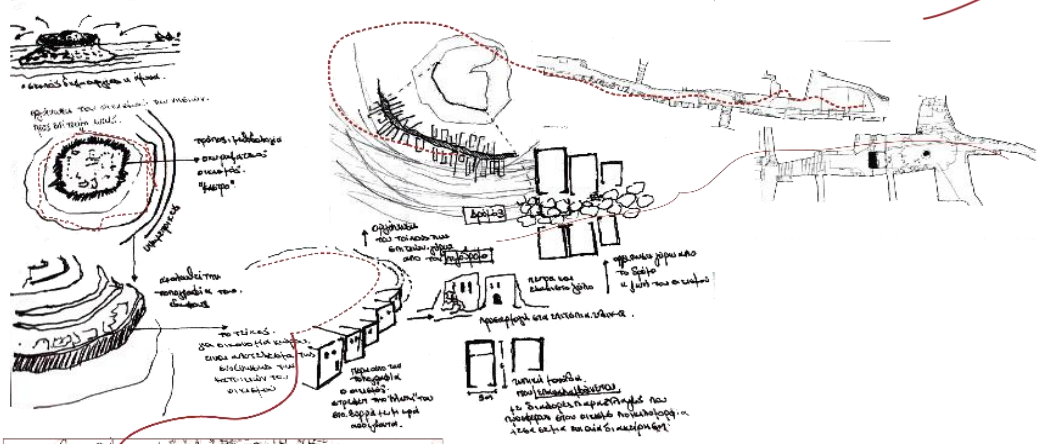
κατοικίες – ενωμένες

Προσαρμογή στον τόπο

Ο κεντρικός πεζόδρομος, με τις διάφορες διαπλατύνσεις και τις συμπυκνώσεις του αποτελεί τον κατεχοχόν δημόσιο χώρο του οικισμού.

Συνδεδετικός του χαρακτήρα στη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου χώρου

Ο ίδιος αυτός δρόμος ένωνε το εσωτερικό του οικισμού με το αγροτικό τοπίο του νησιού και τους πληθυσμούς του και τελικά με το λιμάνι και τον υπόλοιπο κόσμο.

Χώρα | νησιωτικοί οικισμοί

“αρχαίες πόλεις και συνέχεια”

«[...] Εδώ και δέκα χιλιάδες χρόνια περίπου ο Άνθρωπος ζει σε χωριά, και για πάνω από πέντε χιλιάδες χρόνια σε μικρούς αστικούς οικισμούς των οποίων το μέγεθος και η αργή ανάπτυξη επέτρεπε τη δημιουργία συμπαγών οικισμών με συνοχή και τους προικοδότησε με αξίες που παραμένουν σημαντικές ακόμα και σήμερα.

Ο Άνθρωπος δημιούργησε σ’ αυτούς τους στατικούς οικισμούς τα κατάλληλα κελύφη και το περιβάλλον για μια οργανωμένη ανθρώπινη ζωή. Σχεδόν σε όλους, τα πέντε στοιχεία (η Φύση, ο Άνθρωπος, η Κοινωνία, τα Κελύφη και τα Δίκτυα) ήταν σε πλήρη ισορροπία. Κι ακόμα κι όταν διαταράσσονταν η ισορροπία, η απόκλιση ήταν μικρή, και η ισορροπία μπορούσε να αποκατασταθεί χωρίς πολύ κόπο[...].»

Κ. Δοξιάδης, Η Επιστήμη της Οικιστικής | από το βιβλίο Ekistics: An Introduction to the science of Human Settlements, Hutchinson, Λονδίνο 1968, σ.44 – 56.

Οι παραδοσιακοί οικισμοί – Χώρες – των νησιών στις Κυκλάδες δημιουργήθηκαν με σκοπό την προστασία και την άμυνα των πληθυσμών τους από τους επιδρομείς της θάλασσας. Η ανάγκη αυτή για προστασία, οδήγησε τους ανθρώπους τους στο να οργανώσουν τη δομή και τη λειτουργία των οικισμών τους, προσαρμόζοντας τις κατοικίες τους κατά τρόπο τέτοιο ώστε ενωμένες ή μια με την άλλη και παραταγμένες κυκλικά γύρω από το βουνό του νησιού, να δημιουργούν προστατευτικό τοίχος.

Πέρα από την πρόθεση για άμυνα και προστασία βασικά στοιχεία στην οργάνωση των οικισμών αποτέλεσαν η προσαρμογή:

- Στην τοπογραφία του εδάφους, βραχώδες και με μικρή έκταση για μεγάλη εξάπλωση.
- Στις κλιματολογικές συνθήκες, από το βορρά πνέουν ισχυροί ψυχροί άνεμοι (Μελέτεια).
- Στην κοινωνική σύνθεση του πληθυσμού.

Χρησιμοποιήθηκαν επιτόπια υλικά και τεχνολογία γνωστή και επίκτητη μέσω της εμπειρίας στους τοπικούς λαϊκούς μάστορες. Η τυπική δομή της κατοικίας επομένως επαναλήφθηκε με πολλές παραλλαγές και ενώ με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε ενότητα και συνοχή στη μορφή του οικισμού παράλληλα αποφεύχθηκε η τυποποιημένη μονοτονία.

Το τοίχος των κατοικιών λόγω της αρχικής πρόθεσης για άμυνα αλλά και χάριν της προσαρμογής στην τοπική τοπογραφία, οργανώθηκε εσωτερικά γύρω από έναν κεντρικό πεζόδρομο, ο οποίος με τις διάφορες διαπλατύνσεις και τις συμπυκνώσεις του αποτελεί τον κατεξοχήν δημόσιο χώρο του οικισμού.

Η ιδιαίτερη αξία του έγκειται στο συνδυαστικό του χαρακτήρα στη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου χώρου καθώς μαζί με την εξωστρεφώς οργανωμένη μονάδα κατοίκησης με την αυλή εισάγουν ομαλά τον κάτοικο από το εσωτερικό του σπιτιού του στο εσωτερικό της πόλης.

Ο ίδιος αυτός δρόμος ένωνε το εσωτερικό του οικισμού με το αγροτικό τοπίο του νησιού και τους πληθυσμούς του και τελικά με το λιμάνι και τον υπόλοιπο κόσμο.

Η πυκνότητα που διαμορφώθηκε στους οικισμούς καθόρισε τις σχέσεις του φυσικού περιβάλλοντος με τους κατοίκους του και την ανθρώπινη συμπεριφορά. Όπως σε κάθε τυπικό ελληνικό χωριό, ομοίως και στους νησιωτικούς οικισμούς η σχέση αυτή εκφράστηκε με την ανθρώπινη κλίμακα. Οι αποστάσεις είναι μικρές και ο άνθρωπος μπορεί να καλύψει μεγάλο τμήμα τους προχωρώντας πεζός αποκτώντας έτσι την πλήρη εντύπωση και κατανοώντας απόλυτα τον χώρο τον οποίο κατοικεί.

Το φυσικό περιβάλλον του οικισμού – του χωριού – της νησιωτικής Χώρας, διαμορφωμένο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες παλαιότερων εποχών συντηρεί έναν τρόπο ζωής πιο φιλικό προς τον άνθρωπο και υποβάλει ακόμη και τον σημερινό κάτοικό του σε μια «ορισμένη ψυχολογική συμπεριφορά», βοηθώντας τον να εξελιχθεί ομαλά, να δημιουργεί αναπτύσσοντας σχέσεις με τους γύρω και βρισκόμενο σε συνεχή επαφή με το περιβάλλον.

θάλασσα

τοπίο - ελάχιστη παρέμβαση

ελάχιστη μονάδα κατοικίας

μνήμη

ξερολιθιές

χωριό

αρχαιολογικός χώρος

crescendo

Σκοπός της εργασίας αποτελεί η δημιουργία ενός οικισμού φιλοξενίας ατόμων των οποίων η ιδιότητα και το έργο σχετίζεται με την αρχαιολογική έρευνα και διαδικασία, στο σύμπλεγμα των νήσων Δήλου και Ρήνειας

Αρχαιολογία: Επιστήμη που βασίζεται στην εύρεση και τη μελέτη των αρχαιολογικών δεδομένων σε οτιδήποτε δηλαδή αποτελεί ένδειξη ζωής και ανθρώπινης δραστηριότητας κατά το παρελθόν. Περιλαμβάνει τόσο σωματική δραστηριότητα στην ύπαιθρο όσο και πνευματική εργασία στη βιβλιοθήκη και το εργαστήριο.

Στάδια αρχαιολογικής διαδικασίας

Αρχαιολογική διαδικασία: «[...] Πρόκειται για επιστημονική εργασία, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στο πεδίο, αλλά συμπληρώνεται και από δουλειά στο εργαστήριο (συντήρηση, καταγραφή, ταξινόμηση των ευρημάτων) και στη βιβλιοθήκη (μελέτη και δημοσίευση). Για τις ανάγκες της σύγχρονης ανασκαφής συνεργάζεται ένας μεγάλος αριθμός εξειδικευμένων επιστημόνων και εργατοτεχνικού προσωπικού.

Οι ανασκαφές ανάλογα με τον τόπο στον οποίο διαδραματίζονται διακρίνονται σε χερσαίες, ενάλιες, υποβρύχιες και σε εκείνες που λαμβάνουν χώρα σε σπήλαια.

Ακόμη ανάλογα με τον τρόπο και για τον λόγο για τον οποίο ξεκινούν διακρίνονται σε:

- Συστηματικές ανασκαφές: πρόκειται για οργανωμένες έρευνες με προκαθορισμένο πλάνο, οι οποίες διαρκούν μέχρι την ολοκληρωμένη αποκάλυψη των αρχαίων καταλοίπων, με παράλληλη δημοσίευση των σχετικών αποτελεσμάτων.
- Σωστικές ανασκαφές: πρόκειται για έρευνες που γίνονται ως αποτέλεσμα μιας άλλης εργασίας που έχει διενεργηθεί στο πεδίο (οικοδομικό έργο, γεωργική εργασία) και έχει φέρει στο φως αρχαιολογικά ευρήματα που χρήζουν προστασίας και αποκατάστασης.

1. Διεξαγωγή έρευνας σε προφορικές και γραπτές πηγές γύρω από την περιοχή έρευνας και του τι αυτή περιέχει.

2. Επιλογή αρχαιολογικών θέσεων ύστερα από τη μελέτη των πηγών και των αναφορών.

3. Αρχαιολογική ανασκαφή

Για τη διεξαγωγή μιας ανασκαφής απαραίτητα στοιχεία αποτελούν:

- η οργάνωση και ο σωστός προγραμματισμός
- το κατάλληλο επιστημονικό και εργατικό

προσωπικό

- ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων
- η υλικοτεχνική υποδομή
- «Πρέπει να υπάρχει εξαρχής μέριμνα για την

προστασία των αρχαιοτήτων μετά την αποκάλυψη τους καθώς και για την ασφάλεια του προσωπικού στους χώρους εργασίας.

4. Τεκμηρίωση: διαδικασία που γίνεται κατά το στάδιο της ανασκαφής

- Κάθε εύρημα εφόσον έρχεται στο φως «τεκμηριώνεται», δηλαδή λαμβάνει όλα τα στοιχεία που το χαρακτηρίζουν και στο ανασκαφικό ταμπελάκι που το συνοδεύει καταγράφονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που σχετίζονται με αυτό όπως ημερομηνία, αριθμός ευρήματος, θέση, τετράγωνο, πάσα, συντεταγμένες, βάθος εύρεσης και παρατηρήσεις του αρχαιολόγου.

Η ορθή τεκμηρίωση της ανασκαφικής διαδικασίας πρέπει να είναι παράλληλα, περιγραφική (ημερολόγιο του αρχαιολόγου), σχεδιαστική (αποτύπωση σχεδιαστή ή αρχιτέκτονα), φωτογραφική.

5. Μετά την ανασκαφή: Συντήρηση

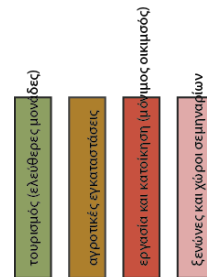
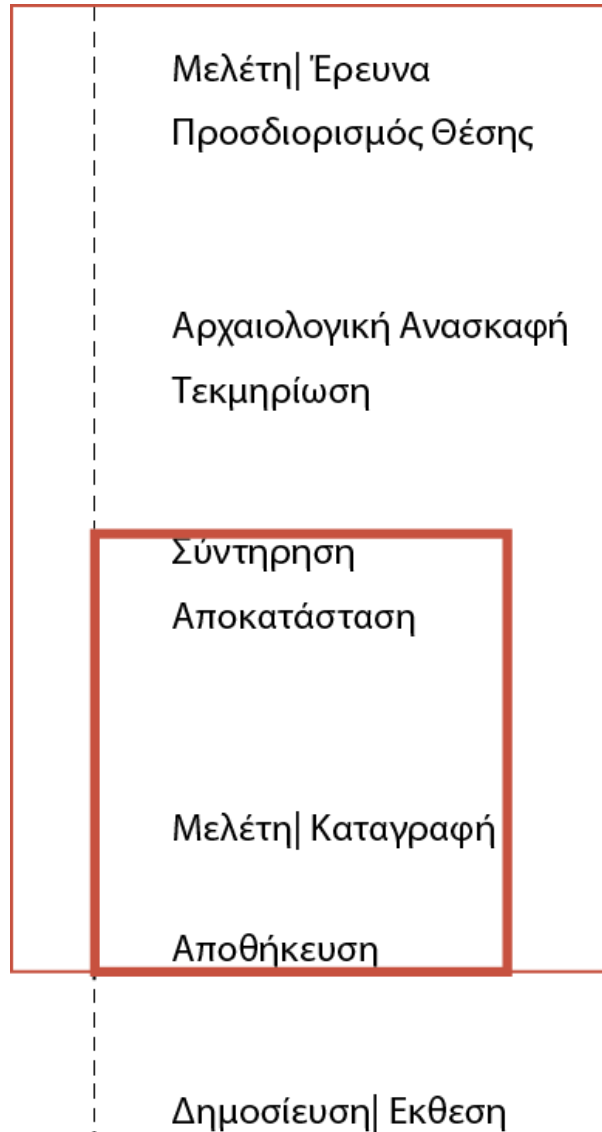
Το αντικείμενο εργασίας του συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης περιλαμβάνει την εξέταση, τη συντήρηση και την αποκατάσταση της υλικής, πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και τη λήψη μέτρων για την επί μακρόν διατήρησή της. Εργασία που γίνεται στο εργαστήριο: α) καθαρισμός, β) προστασία της επιφάνειας, γ) ανάταξη (προσωρινή συγκράτηση με ταινία των θραυσμάτων, δ) συγκόλληση, δ) συμπλήρωση με γύψο ή στόκο.

6. Επόμενη φάση αποτελεί μετά τη συντήρηση: Η Καταγραφή και η Μελέτη: εργασία που πραγματοποιείται από τους αρχαιολόγους. Κάθε αντικείμενο αφού αποκατασταθεί πλήρως καταγράφεται για δεύτερη φορά, λαμβάνει τον απαραίτητο ταξιθετικό αριθμό, φωτογραφίζεται από επαγγελματία φωτογράφο, αποτυπώνεται σε δυσδιάστατο σχέδιο και καταχωρείται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

7. Μετά τα ευρήματα κατηγοριοποιούνται ανά είδος και υλικό και αποθηκεύονται σε κατάλληλα εξοπλισμένες αποθήκες.

8. Δημοσίευση του ευρήματος σε κάποιο επιστημονικό περιοδικό: Αποτελεί το τελικό στάδιο της αρχαιολογικής έρευνας.

9. Το έκθεμα πλέον μπορεί να καταχωρηθεί σε κάποια μουσειακή συλλογή.

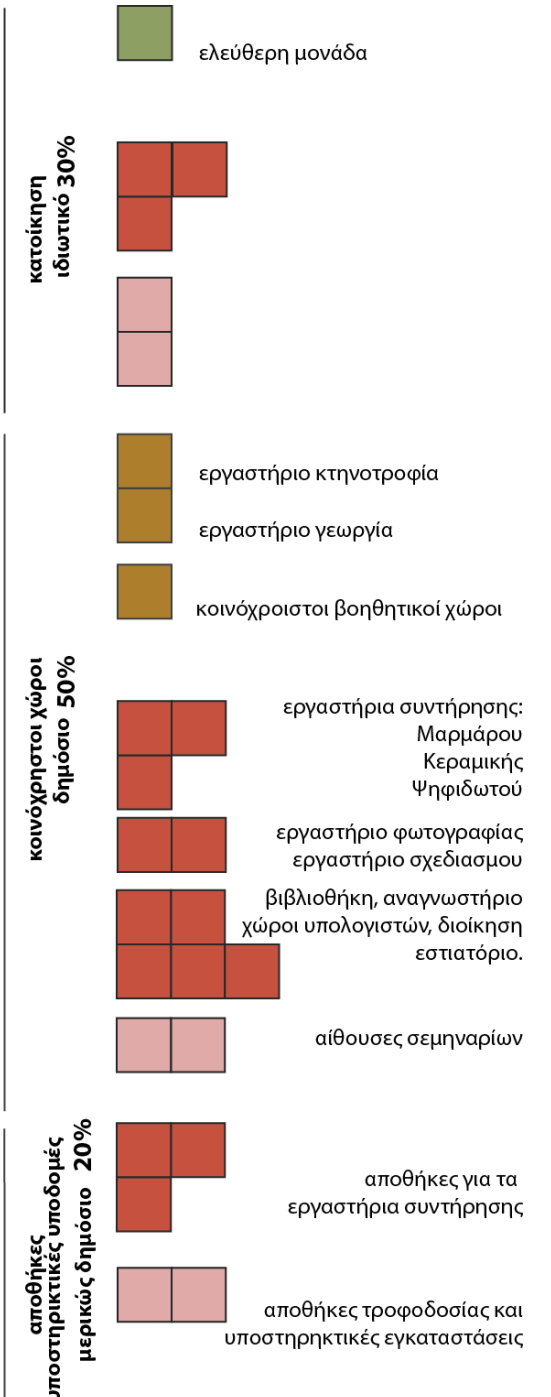
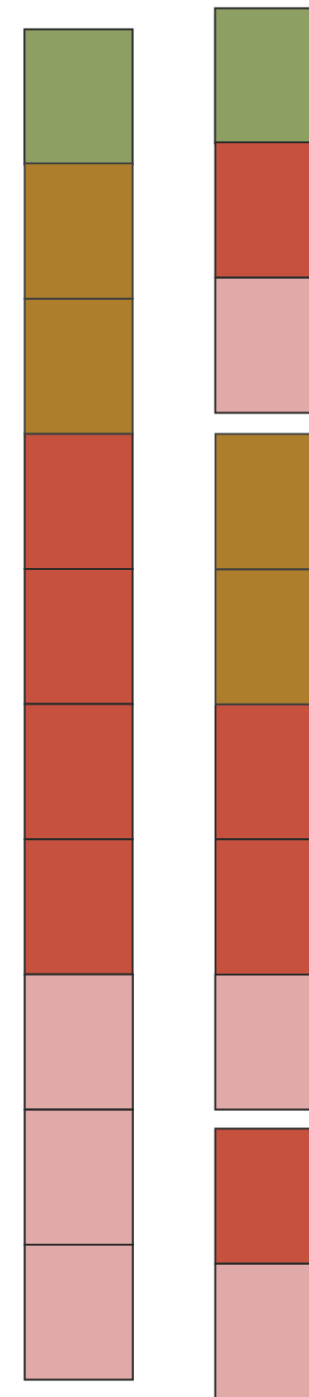
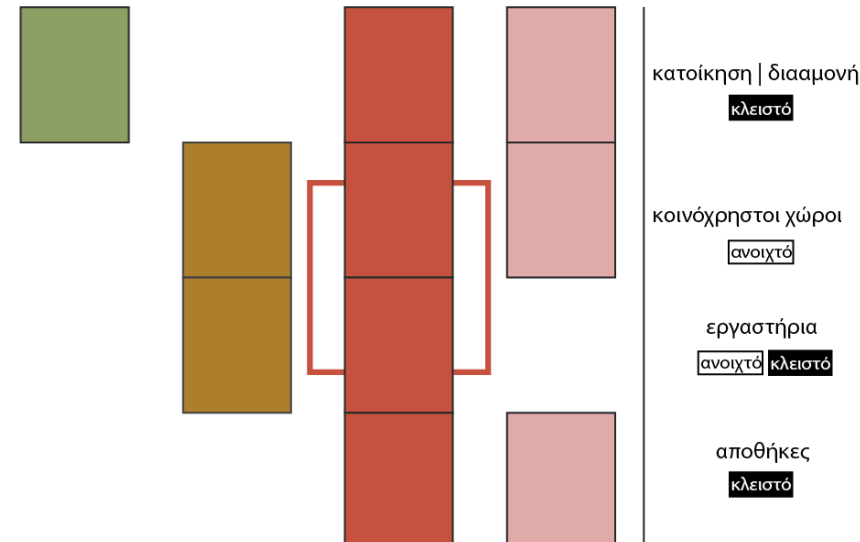
- Ο οικισμός θα έχει ικανότητα
 1. για επέκταση: Σχεδιάζονται για αρχή 24 κλίνες (ο σημερινός πληθυσμός της Δήλου) και ξενώνες υποδοχής για πληθυσμούς σε περιόδους σεμιναρίων και εκδηλώσεων.
 2. ή μεταβολή σε περίπτωση μείωση ή αύξηση του πληθυσμού.

• τέσσερις διαφορετικές Ζώνες

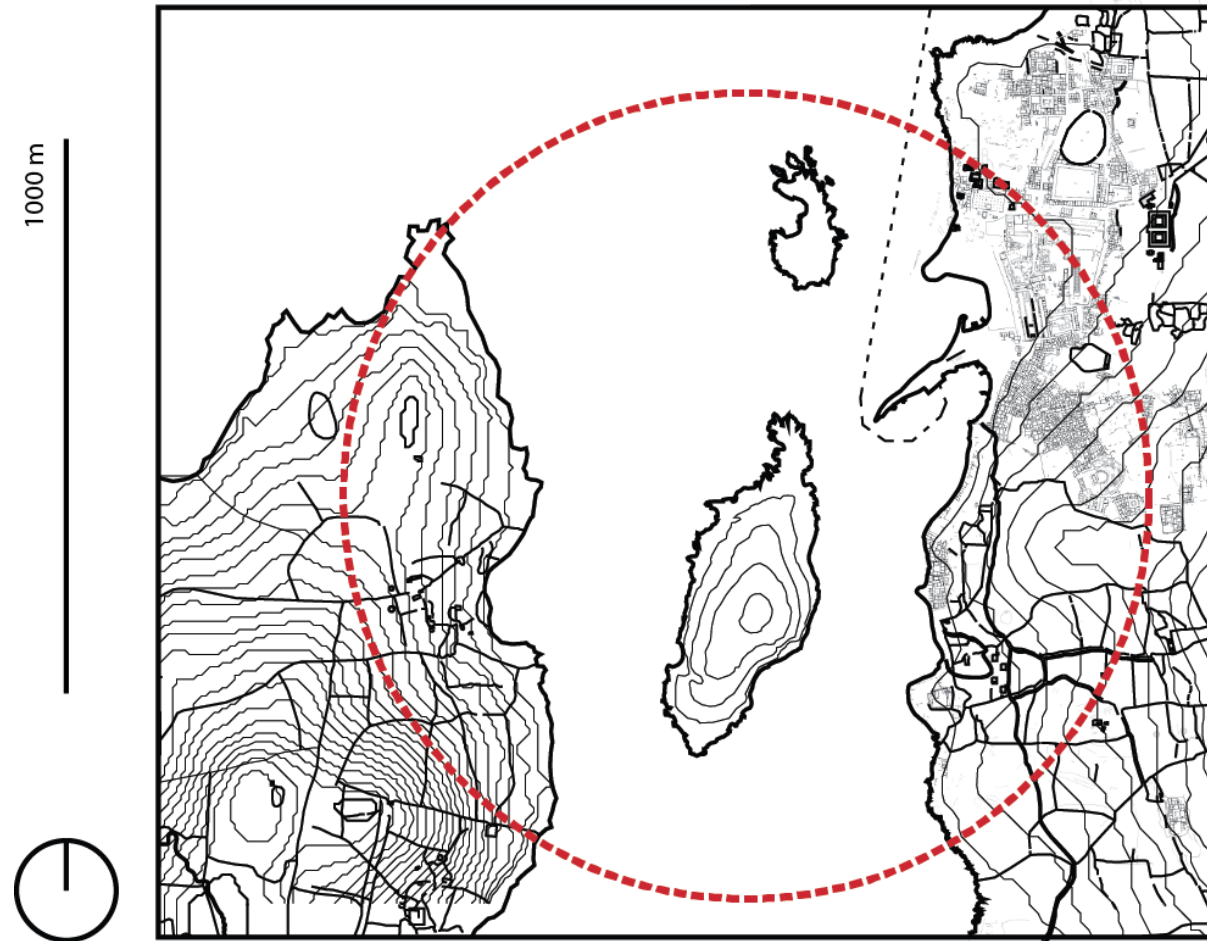
1. **κατοίκηση**
2. **κοινόχρηστοι χώροι:**
βιβλιοθήκη, αναγνωστήρια, χώροι υπολογιστών, εστιατόριο διοίκηση, βοηθητικοί χώροι αίθουσες σεμιναρίων.
3. **εργαστήρια:**
 - α) εργαστήρια αρχαιολογικού χώρου: συντήρησης, ατελιέ (αρχιτεκτονικής, φωτογραφίας)
 - β) εργαστηριακές εγκαταστάσεις για τη γεωργία και την κτηνοτροφία.
4. **αποθήκες:**
 - α) εργαστηρίων, οικισμού, τροφοδοσίας.

• Κλιμάκωση σε δύο επίπεδα:

- α) Ιδιωτικό – δημόσιο (κάθετη) [εξομάλυνση]
- β) Πόλη – τοπίο (οριζόντια) [Πύκνωση – αραίωση]

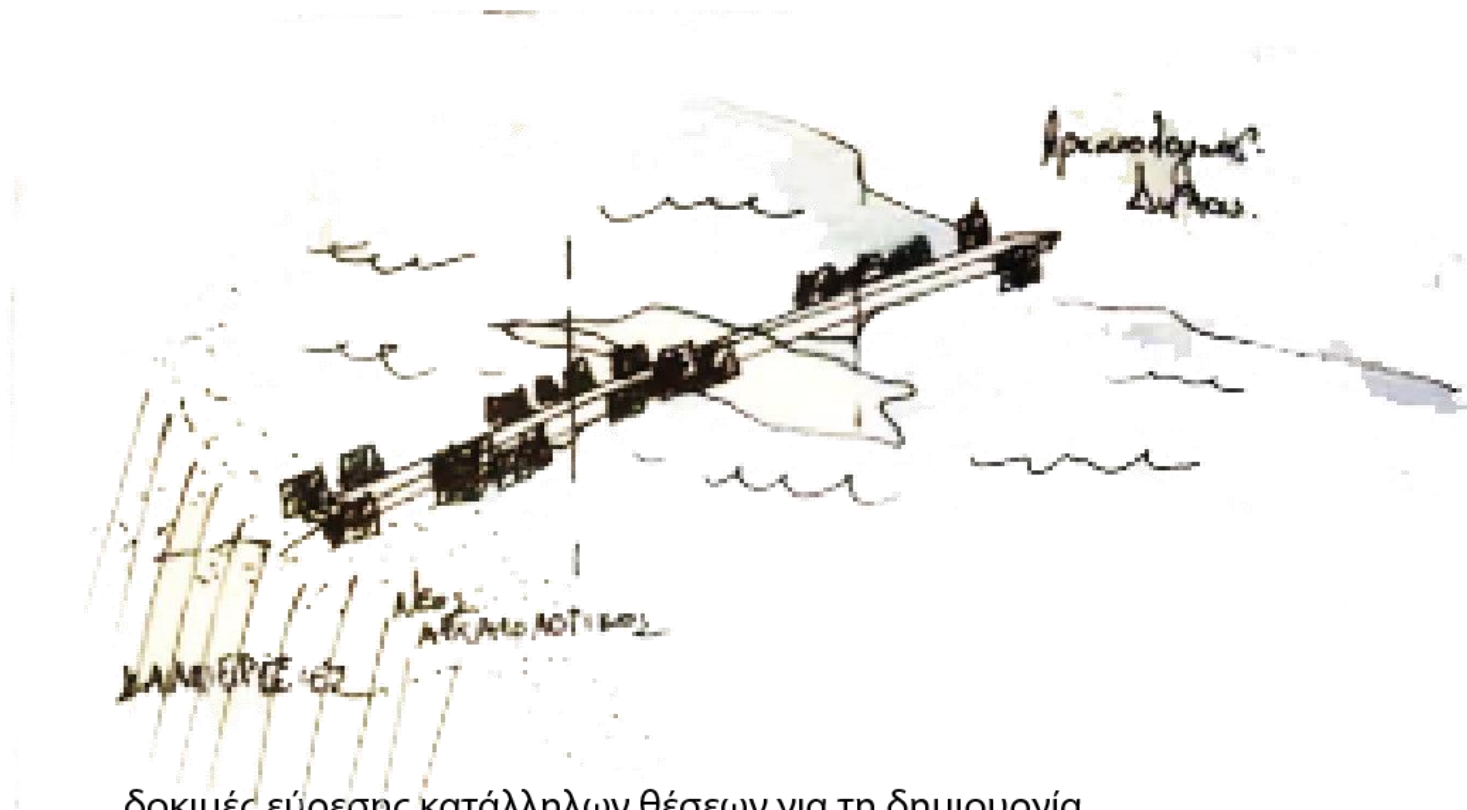
Επιλογή Θέσης Τοποθέτησης του Οικισμού

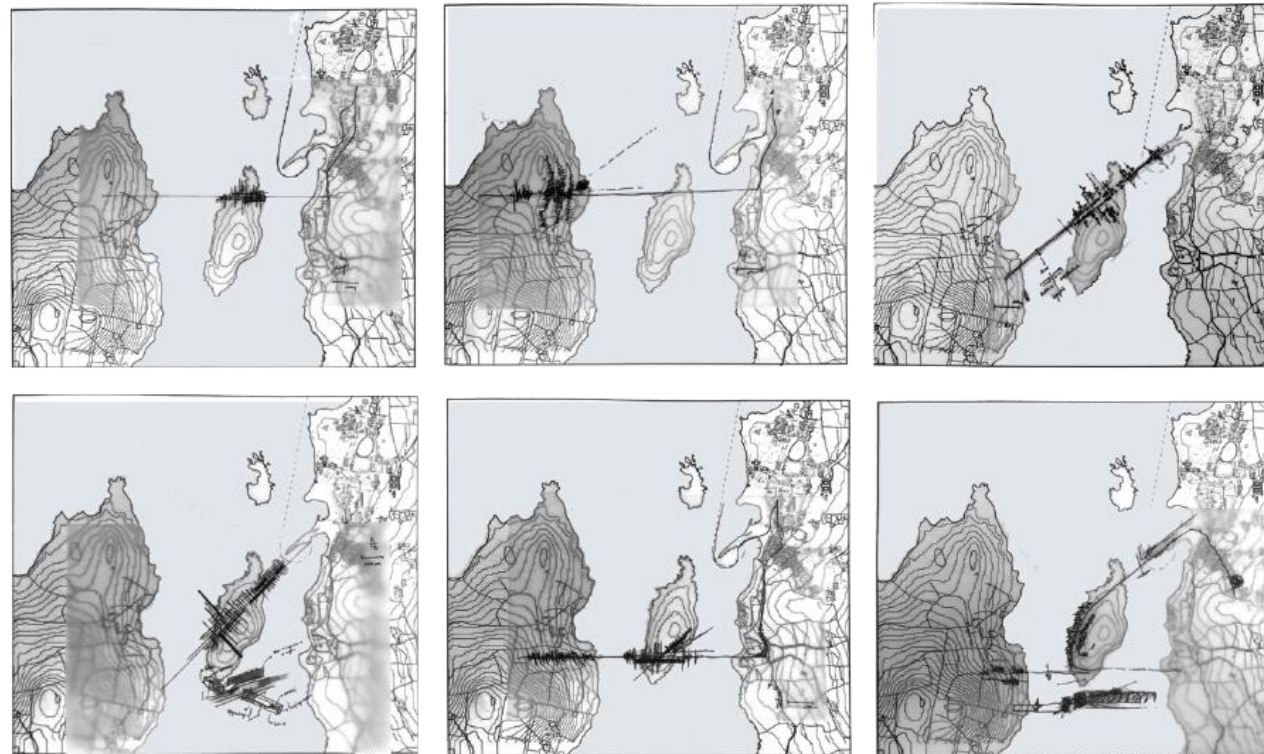
Νήσος Μεγάλος Ρευματιάρης

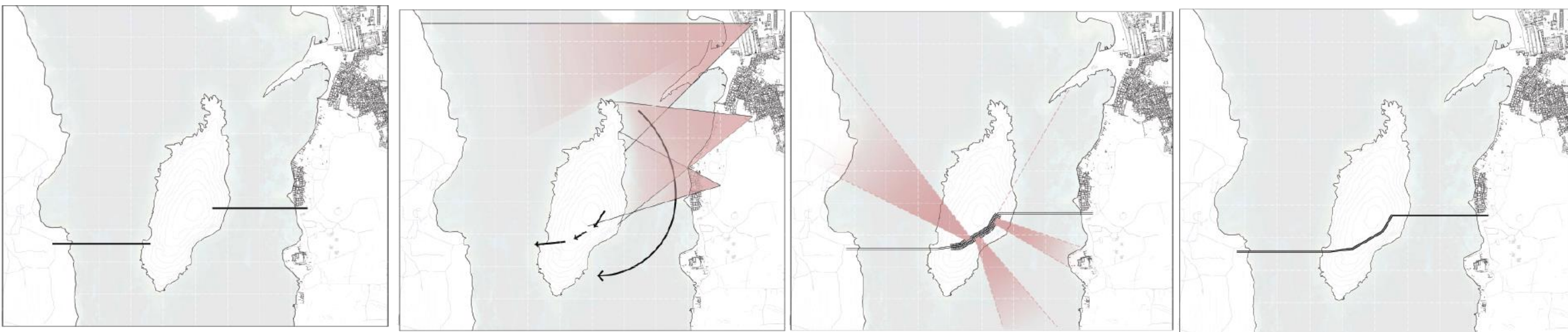
Μελέτη χάραξης της κύριας διαδρομής του οικισμού

οικισμός γέφυρα

δοκιμές εύρεσης κατάλληλων θέσεων για τη δημιουργία της γέφυρας για τα τρία νησιά

θέση που επικρατεί:

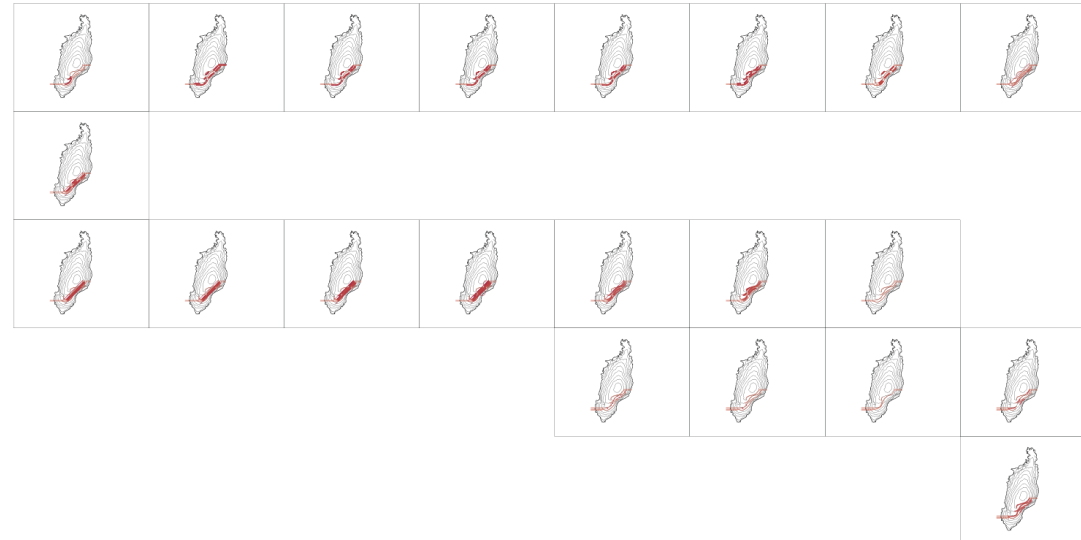
1. Στη νότια πλευρά του νησιού, για προστασία από τους δυνατούς βορειούς ανέμους του Αιγαίου.
2. Η φυσική στροφή του άξονα βορρά νότου του νησιού επιτρέπει με τη βοήθεια της προοπτικής την ελαχιστη οπτική επαφή από τη Δήλου και άρα το ελάχιστο αποτύπωμα στο τοπίο του αρχαιολογικού χώρου.
3. Την ίδια στιγμή από τον δρόμο του οικισμού επιδιώκεται η οπτική επαφή με τα δύο νησιά. (παλαιός και νέος αρχαιολογικός χώρος)

Δοκιμές Χάραξης της Διαδρομής

Πρόθεση Α: ιδέα δημιουργίας καμπύλης χάραξης δρόμου και παράθεσης των κτισμάτων επ' αυτής

Πρόθεση Β: ιδέα δημιουργίας ενιαίας καμπύλης με τη συνένωση των κτισμάτων

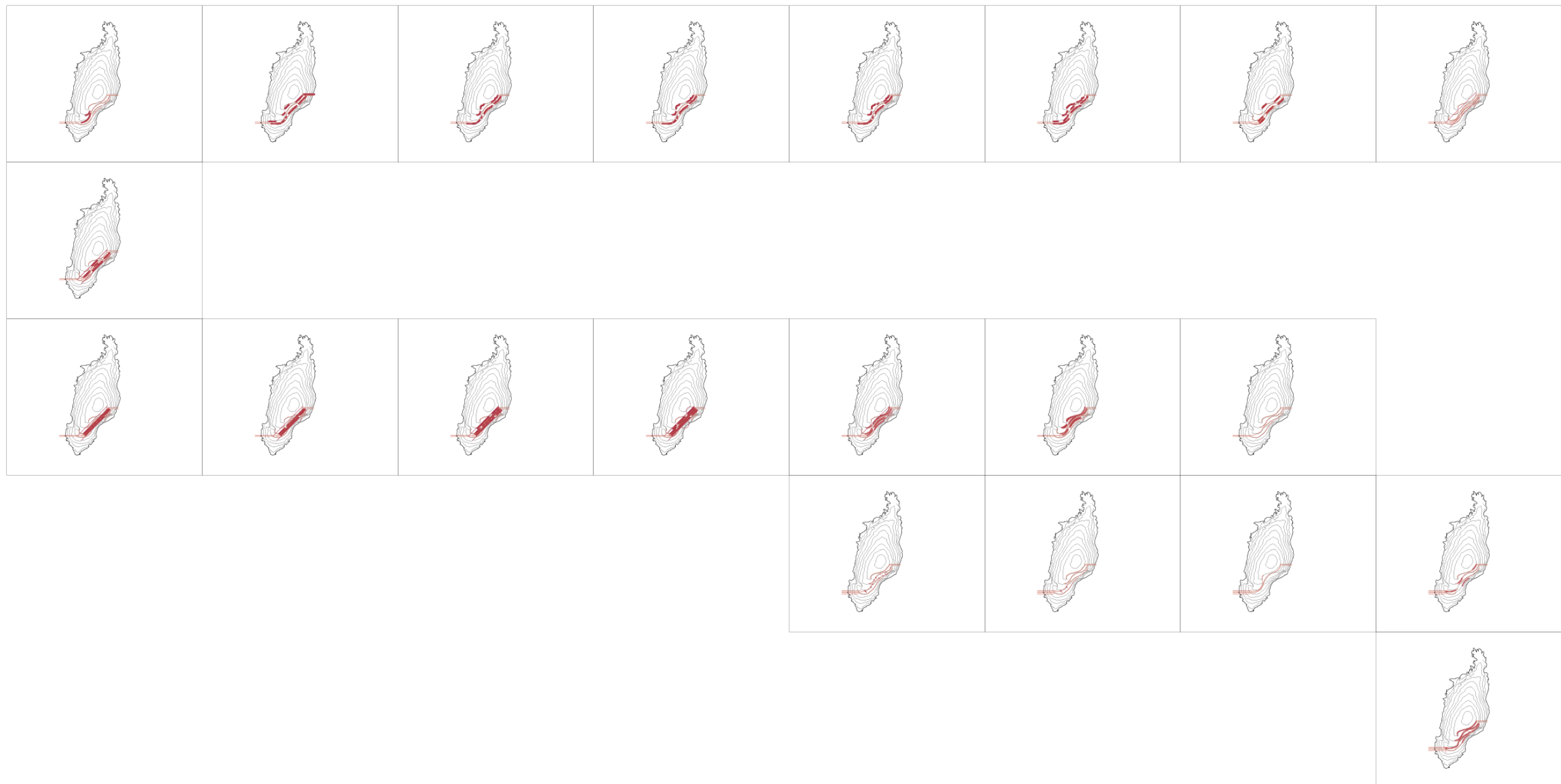
Πρόθεση Β: ιδέα δημιουργίας γραμμικής χάραξης με βάση τις οπτικές φυγές από και προς τους αρχαιολογικούς χώρους των Δηλών

Πρόθεση Α: ιδέα δημιουργίας καμπύλης χάραξης δρόμου και παράθεσης των κτισμάτων επ' αυτής

Πρόθεση Β: ιδέα δημιουργίας ενιαίας καμπύλης με τη σύνδεση των κτισμάτων

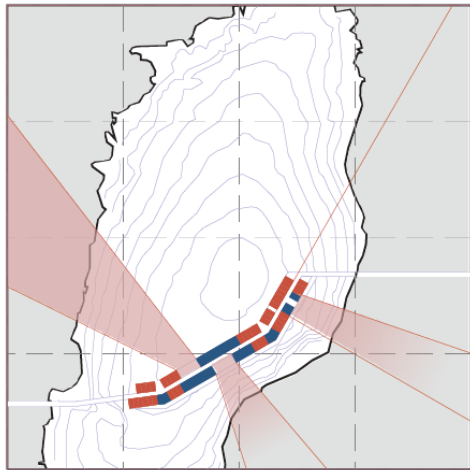
Πρόθεση Γ: ιδέα δημιουργίας χάραξης με βάση τις οπτικές φυγές από και προς τους αρχαιολογικούς χώρους των Δηλών

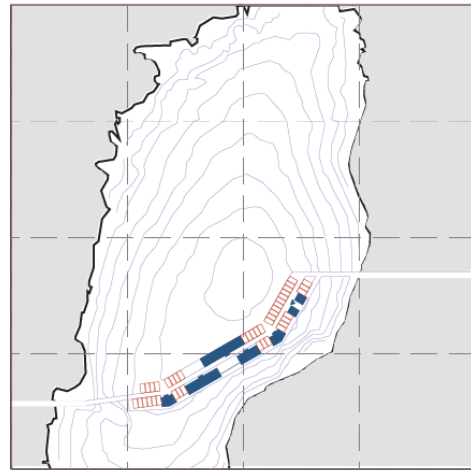
Ο οικισμός σχεδιάζεται ως ένα σύμπλεγμα κατοικιών (μόνιμων, των εργαζομένων των αρχαιολογικών χώρων), χώρων φιλοξενίας (περιοδική κατοίκηση επισκεπτών), δημόσιων κτιρίων (εργαστήρια, βιβλιοθήκες, καφέ, αίθουσες διαλέξεων και ποικίλων δράσεων) και ανοιχτών δημόσιων και ιδιωτικών χώρων (πλατείες και αυλές). Συνδεδειγμένος όρος μεταξύ αυτών αποτελεί ο κεντρικός άξονας που σχεδιάστηκε κατά τρόπο τέτοιο ώστε να ενώνει τον οικισμό με τις δύο γέφυρες που με τη σειρά τους ενώνουν τη νήσο του Μεγάλου Ρευματιάρη με τη Δήλο, ανατολικά και τη Ρήνεια δυτικά.

Όπως γίνεται αντιληπτό από το διάγραμμα όπου προσαρμόζονται τα χρώματα του κτιριολογικού διαγράμματος, οι δημόσιες λειτουργίες τοποθετούνται στο μέσον της διαδρομής δημιουργώντας ένα υποτυπώδες κέντρο για τον οικισμό ενώ οι περιοχές κατοίκησης και οι πιο ιδιωτικές ζώνες υποχωρούν προς τα άκρα της, αφήνοντας περιθώριο για επέκταση μέχρι το σημείο εκείνο στο οποίο προσαρμόζονται οι δυο γέφυρες.

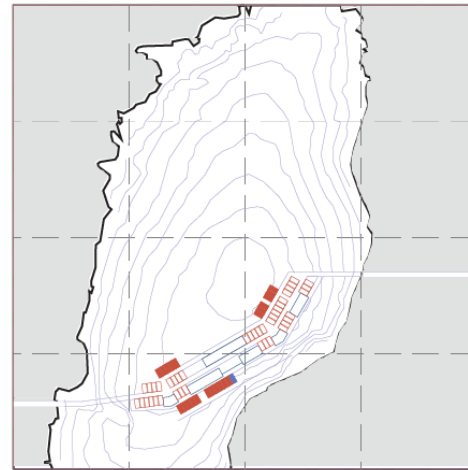
Ο δρόμος κατέχει κύριο ρόλο στην οργάνωση του οικισμού και τη ζωή των κατοίκων του. Σχεδιάζεται έτσι ώστε να παραλαμβάνει κάθε δράση και εκδήλωση της ζωής εκεί, κατ'αναλογία του ρόλου ενός κεντρικού νησιωτικού πεζοδρόμου.

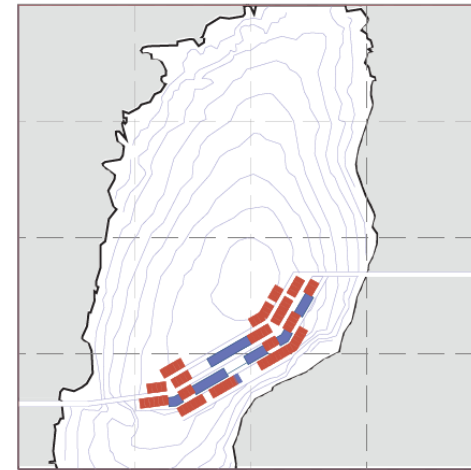
δημιουργία πλατειών προς επίτευξη της οπτικής επαφής με τους αρχαιολογικούς χώρους

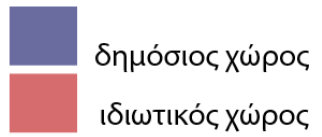
φάση νο1:
βουνο
οίκημα - δρόμος - οίκημα - αυλή
θαλασσα

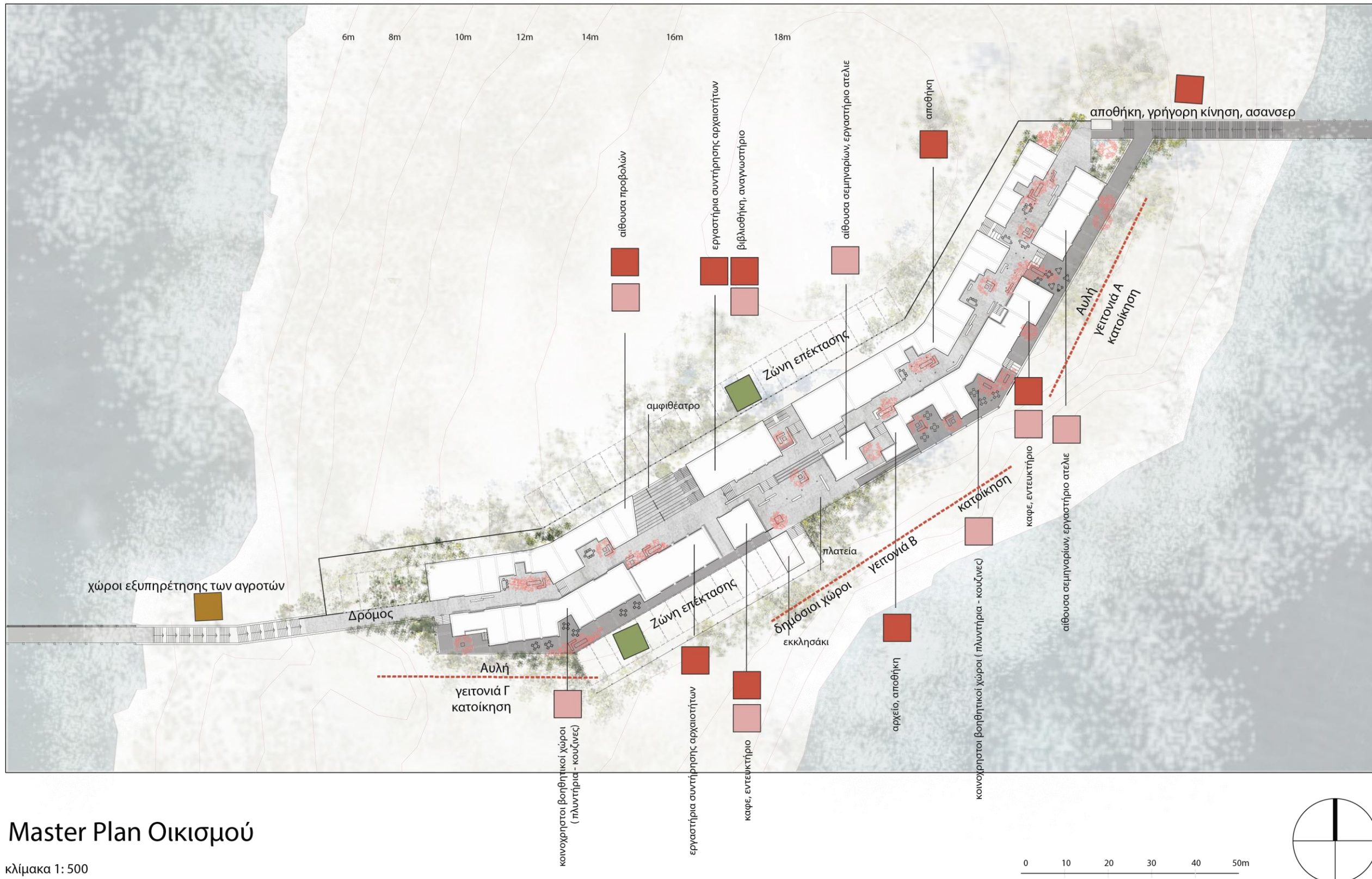

φάση νο2:
σταδιακή επέκταση
α) αυλή = δρόμος Β
β) νεος δρόμος από την πλευρά του βουνού

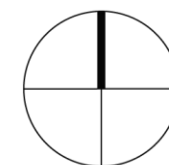
φάση νο3:
τελική φάση επέκτασης του οικισμού

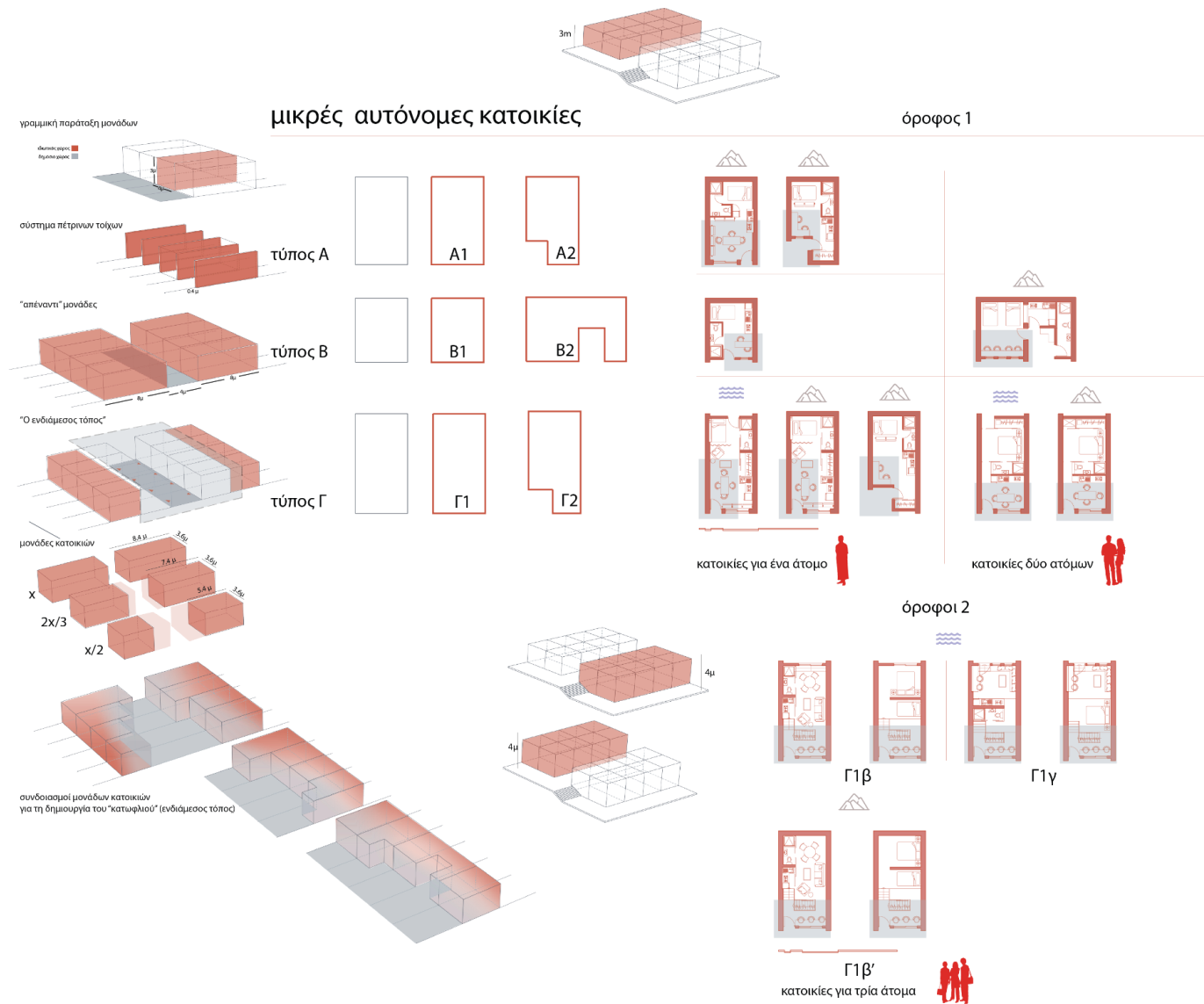

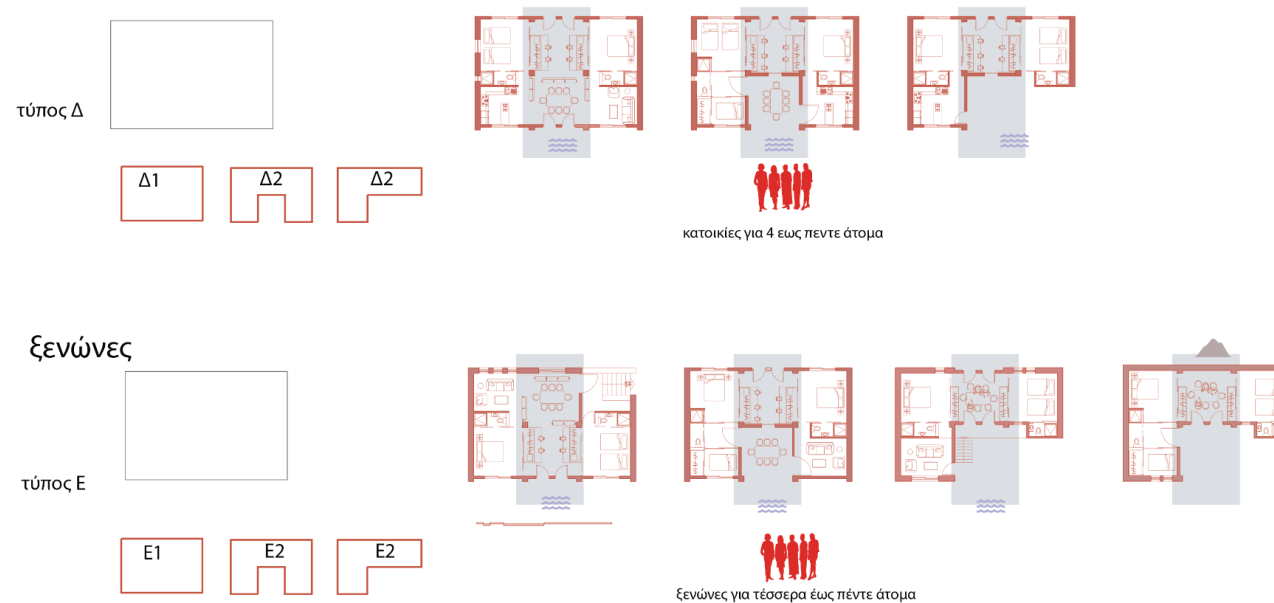
Master Plan Οικισμού

κλίμακα 1: 500

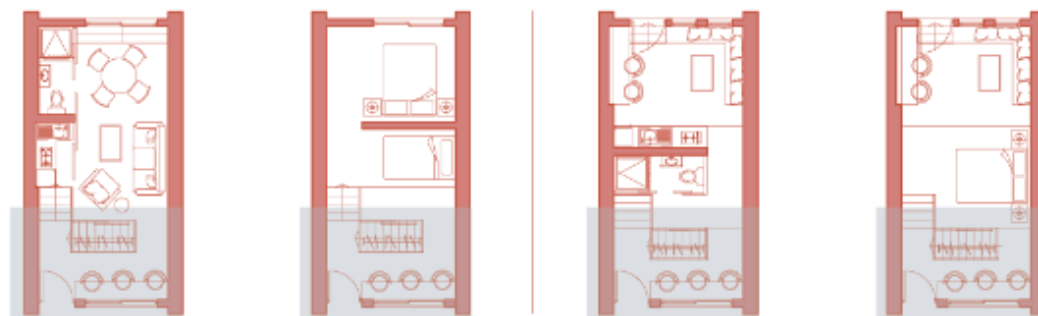
μεγάλες αυτόνομες κατοικίες

όροφος 1

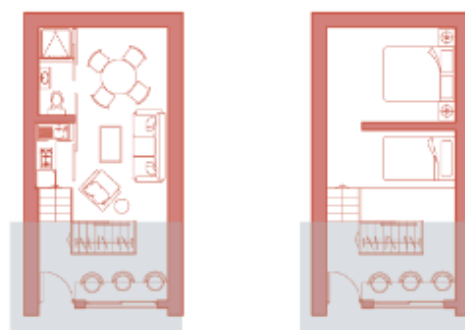

όροφοι 2

Γ1β

Γ1γ

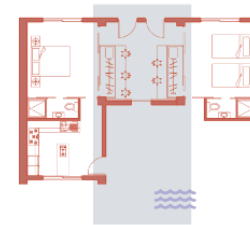
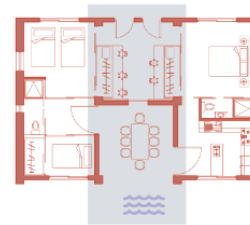
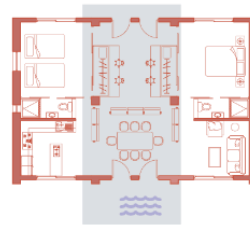
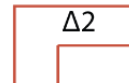
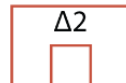
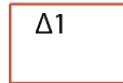
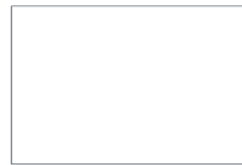
Γ1β'

κατοικίες για τρία άτομα

μεγάλες αυτόνομες κατοικίες

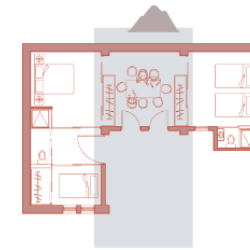
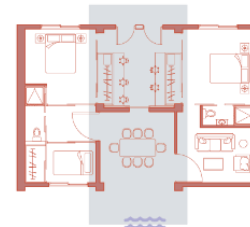
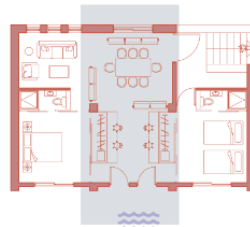
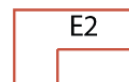
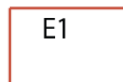
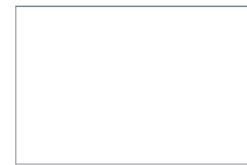
τύπος Δ

κατοικίες για 4 έως πέντε άτομα

ξενώνες

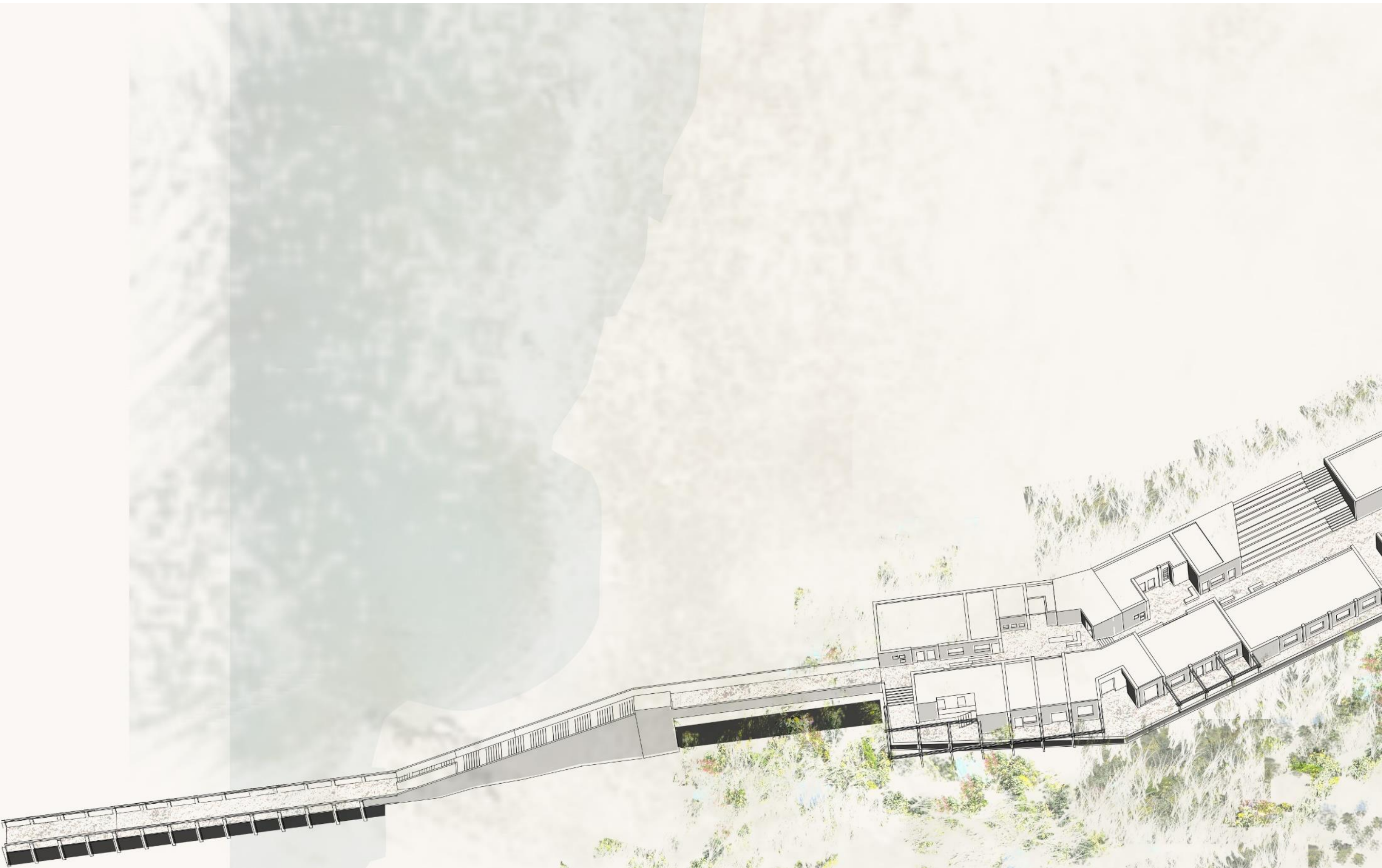
τύπος Ε

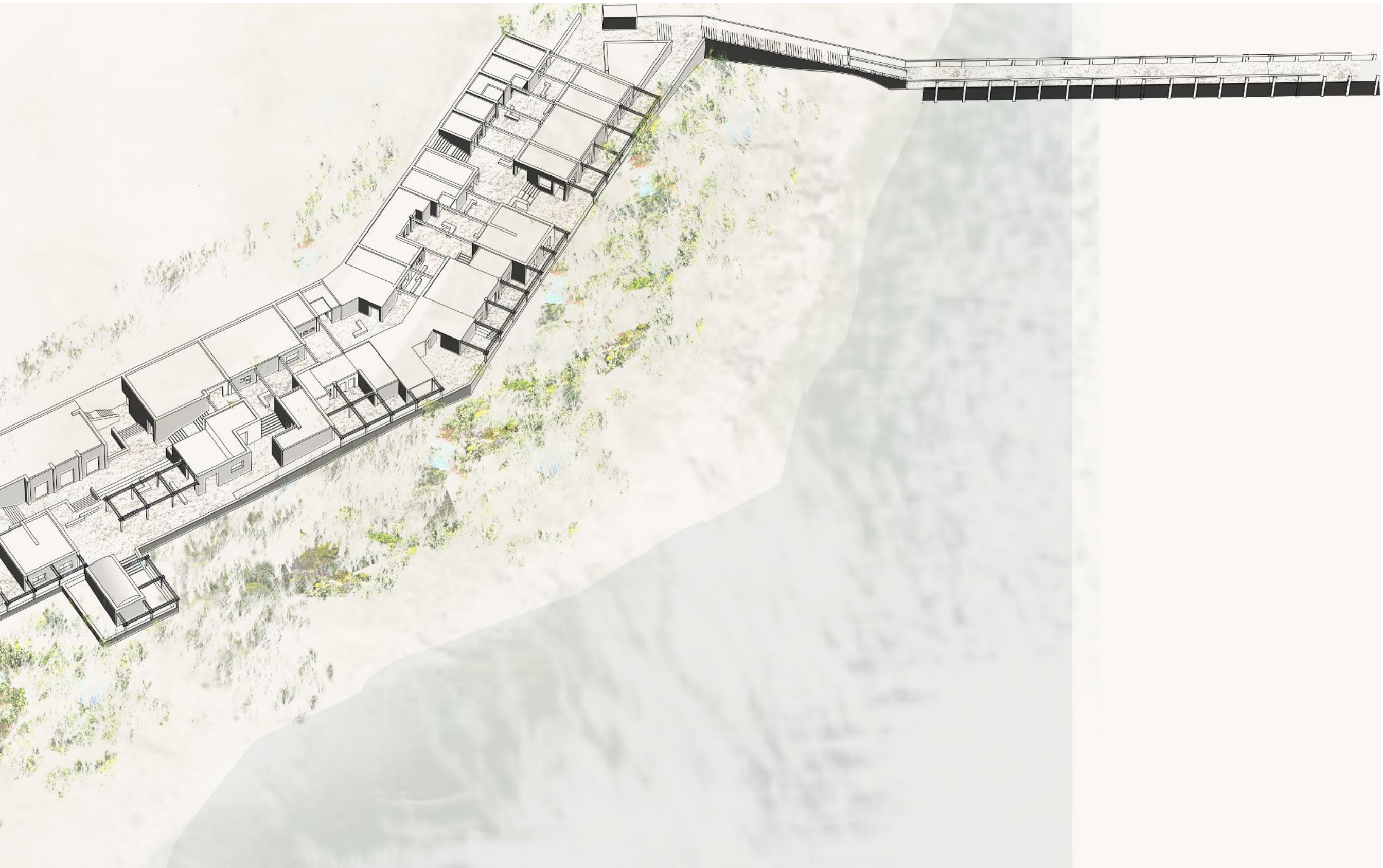

ξενώνες για τέσσερα έως πέντε άτομα

Αξονομετρική προβολή του Οικισμού

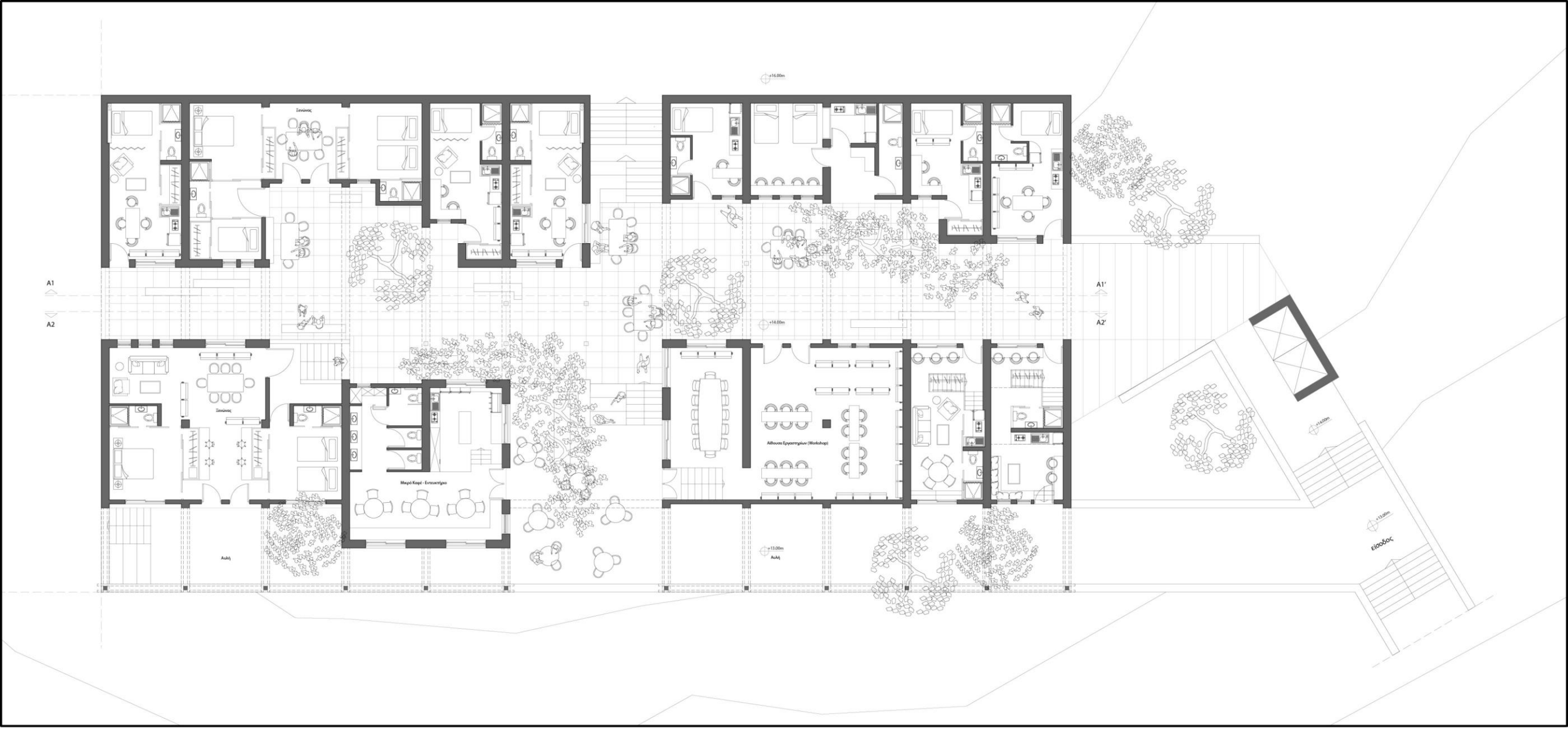

Αναλυτικά Σχέδια

Κατόψεις κλίμακα 1.100

Όψεις - Τομές κλίμακα 1.100

Γειτονιά Α
κλίμακα 1:100

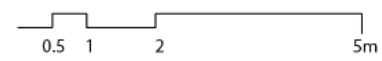

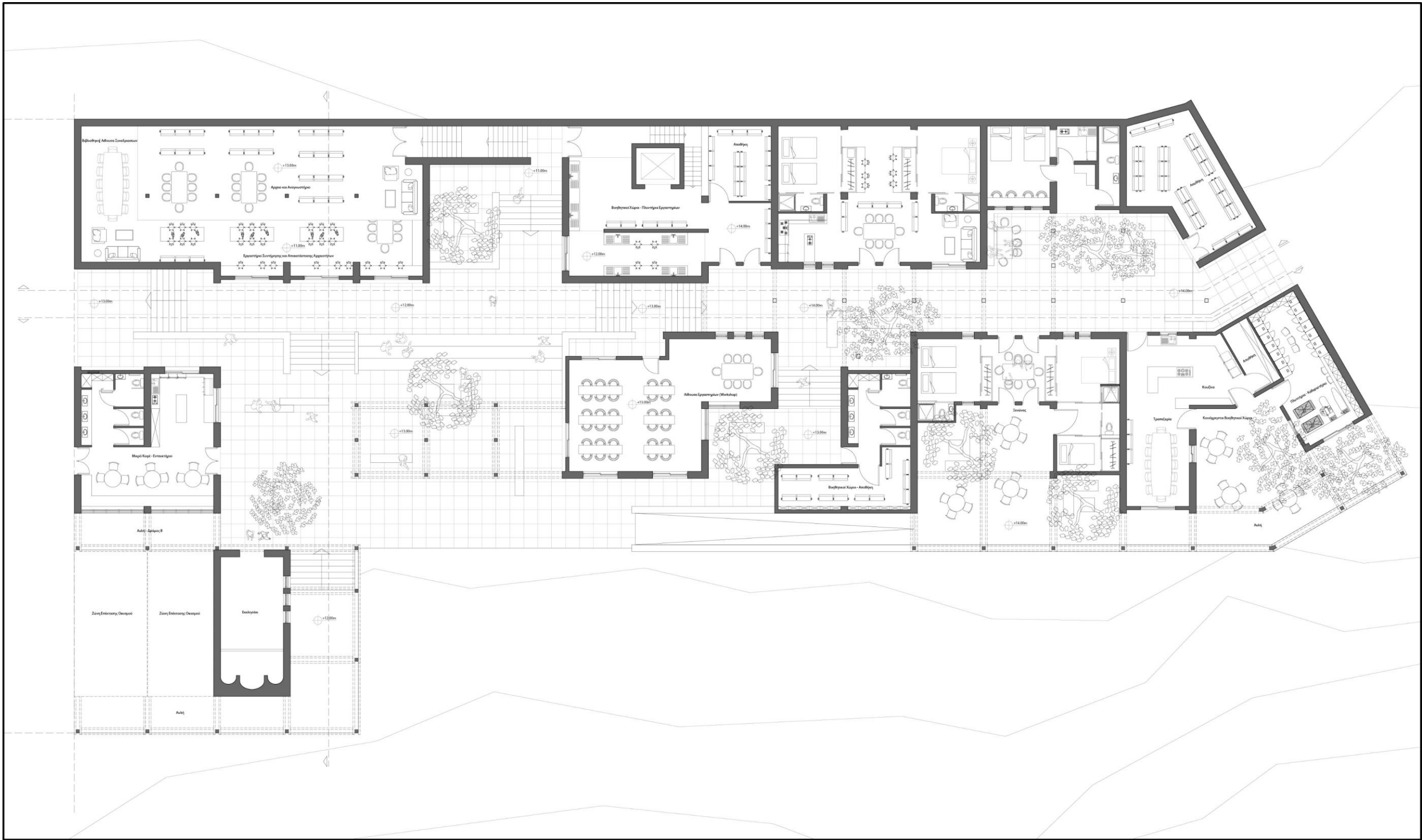

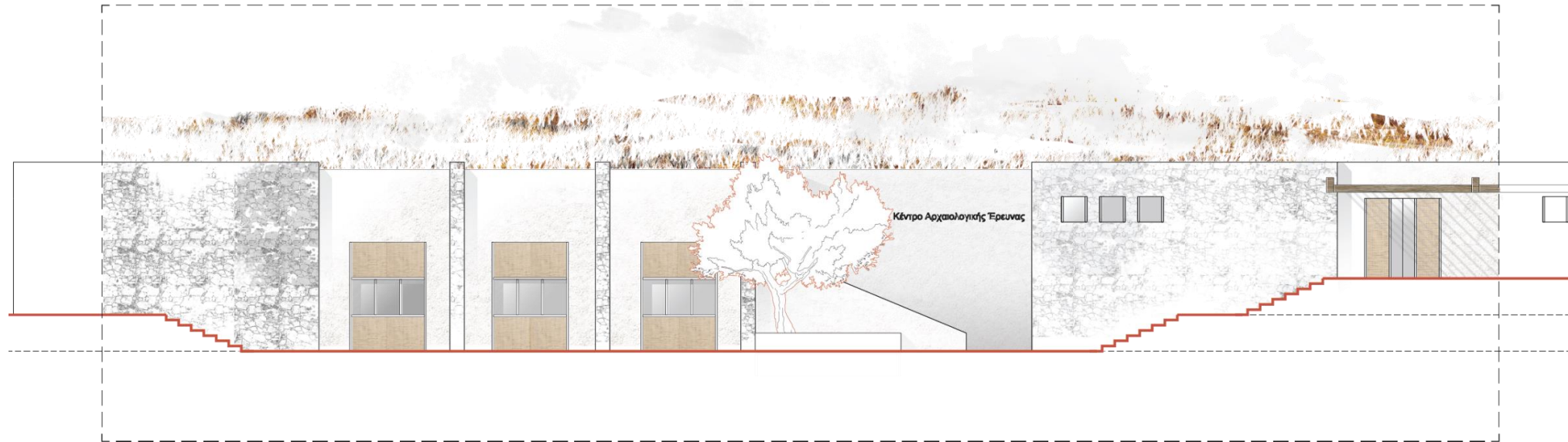
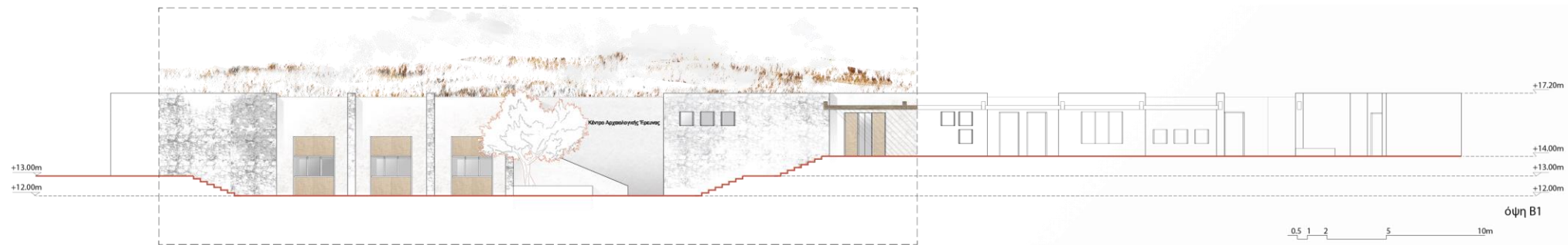
όψη Α1

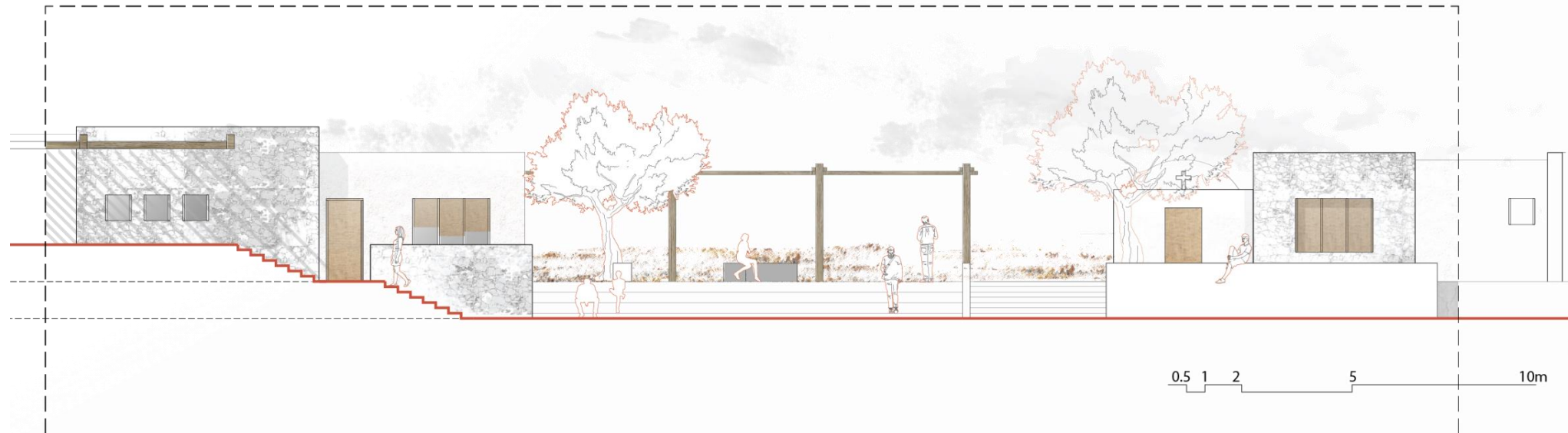
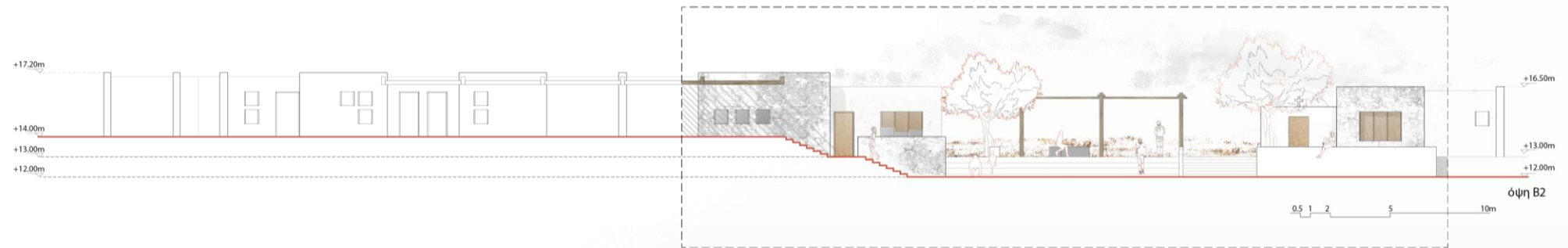

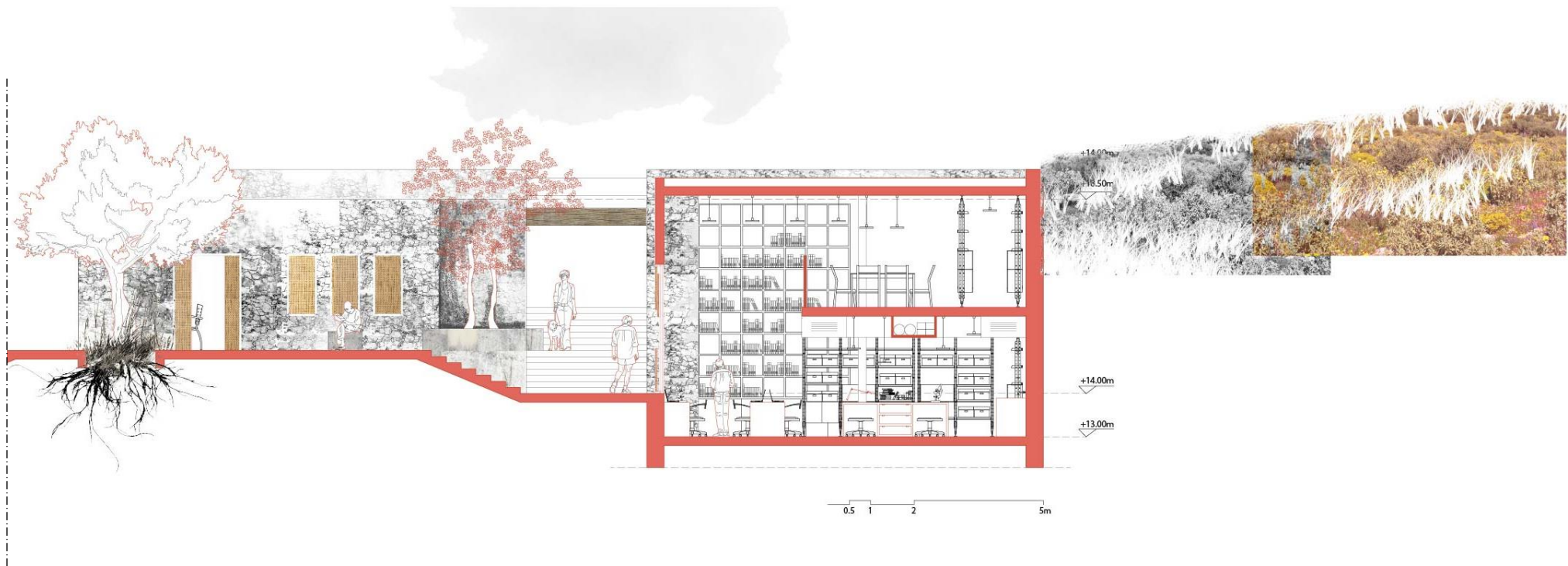
όψη Β1

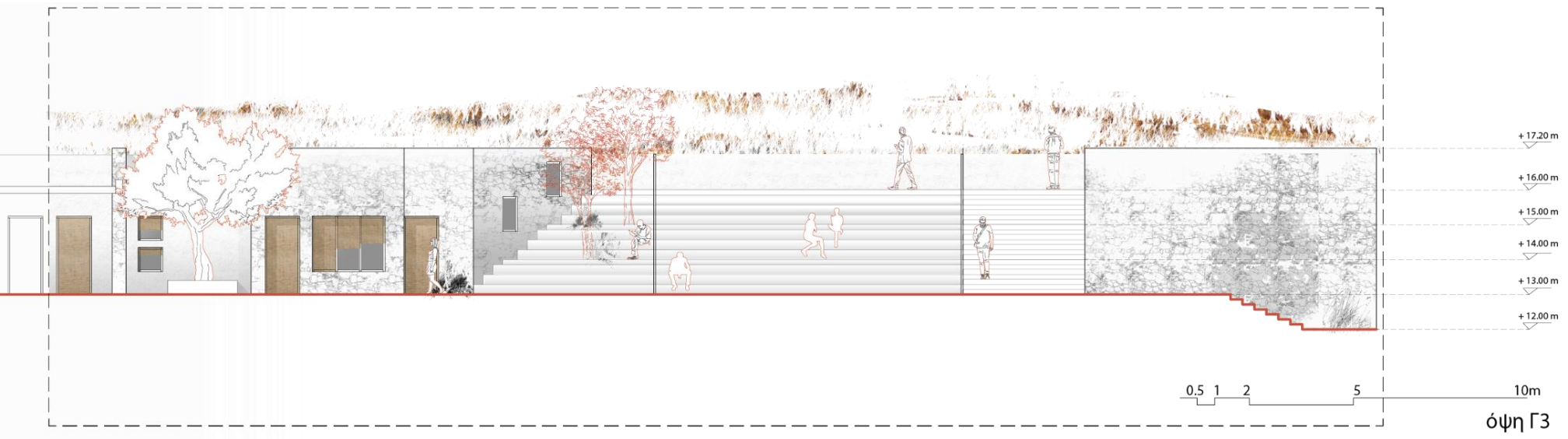
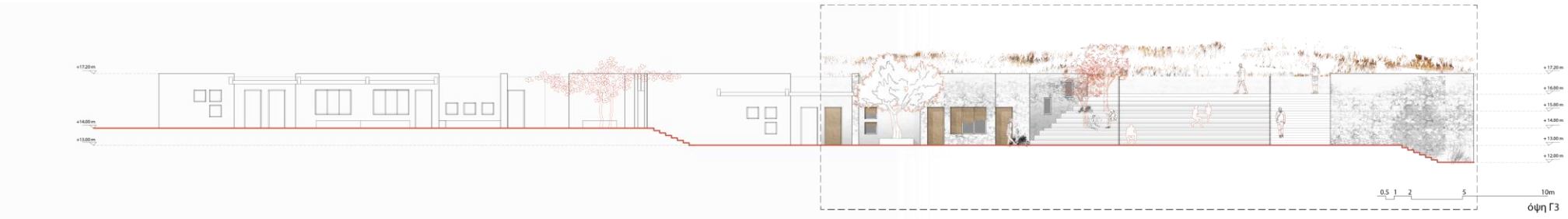

- Π.Ι. Χατζηδάκης, Δήλος - μια Ουτοπία που υπήρξε, 2012. Ιστοσελίδα: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2371
- Antony Gormley installs iron figures among ancient ruins on the Greek island of Delos, Dezeen, India Block, 6 August 2019. Ιστοσελίδα: <https://www.dezeen.com/2019/08/06/sight-antony-gormley-delos-greece-sculptures/> και <https://neon.org.gr/gr/exhibition/sight-antony-gormley-%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CE%BF%CF%82/>
- Γιώτα Συκκά, «Δήλος, πανάκριβη και εγκαταλελειμμένη», εφημερίδα Καθημερινή, 12 Απριλίου 2017. Ιστοσελίδα: <https://www.kathimerini.gr/society/904984/dilos-panakrivi-kai-egkataleimmeni/>
- «Ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου στη Δήλο», ηλεκτρονική εφημερίδα Expertnews.gr, 17 Μαΐου 2019. Ιστοσελίδα: <https://expertnews.gr/olokliromeno-schedio-prostasias-kai-anadeixis-toy-archaiologikoy-choroy-sti-dilo/>
- Δήλος, TRAVELOGUES: ΜΕ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ, Τόποι - Μνημεία – Άνθρωποι, Νοτιοανατολική Ευρώπη - Ανατολική Μεσόγειος, Ελλάδα - Μικρά Ασία - Νότιος Ιταλία, 15ος - 20ός αιώνας, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη. Ιστοσελίδα: <http://el.travelogues.gr/tag.php?view=114>
- Δήλος, ο φορολογικός παράδεισος, Μηχανή του χρόνου, ιστοσελίδα: <https://www.youtube.com/watch?v=ihW1KAQVxDo>
- Ευθυμία Μερτσανίδου, Δήλος: Το απολλώνιο νησί της κάθαρσης, 17 Ιουνίου 2018. Ιστοσελίδα: www.maxmag.gr/agnosti-ellada/dilos-to-apollo-nisi-tis-katharsis/
- Εύα Μοδινού, Ένα ταξίδι στη Δήλο και η ιστορία μιας κάθαρσης, 10/06/2015, 12:55 MM. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Πόρφυρας», τεύχος 155, Απρίλιος-Ιούνιος 2015. Ιστοσελίδα: <https://www.fractalart.gr/delos/>
- Γιώτα Συκκά, Ρήνεια, η άλλη Δήλος, εφημερίδα Καθημερινή, 09.06.2020, 22:50 MM. Ιστοσελίδα: <https://www.kathimerini.gr/society/1081424/rineia-i-alli-dilos/>
- Π.Ι. Χατζηδάκης, αρχαιολόγος, ο αρχαιολογικός χώρος της Δήλου, ιστοσελίδα οδυσσευς, υπουργείο πολιτισμού. Ιστοσελίδα: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh352.jsp?obj_id=2371
- Γιώτα Συκκά, 14.05.2020, Στη Γλαροπούντα και στο Δρυονήσι, ιστοσελίδα: <https://www.kathimerini.gr/society/1077984/sti-glaropoynta-kai-sto-dryonisi/>
- ΙΟΤΑ ΣΥΚΚΑ, 27.06.2020, Cycladic Ephorate seeks to map archaeological site of Rineia, ιστοσελίδα: <https://www.ekathimerini.com/254069/article/ekathimerini/life/cycladic-ephorate-seeks-to-map-archaeological-site-of-rineia?fbclid=IwAR2bK8n5yPJ8mhMaB2YyLtyY0P8LJwXEQDDI-jmz5aQP6bb8UTqnBmRqKc>
- Mantha Zarmakouri, Balancing Acts Between Ancient and Modern Cities: The Ancient Greek Cities Project of C A Doxiadis, ιστοσελίδα: <https://journal.eahn.org/articles/10.5334/ah.cv/print/#B22>
- Δημήτρης Φιλίπιδης, Δύο άγνωστες ιστορίες για τον Κωνσταντίνο Δοξιάδη, Ιστοσελίδα: https://www.lifo.gr/articles/book_articles/286859/dyo-agnostes-istories-gia-ton-konstantino-doksiadi
- ΕΚΙΣΤΙΚΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ: Η ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ: ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ | ΗΜΕΡΙΔΑ & ΕΚΘΕΣΗ | 14.12.18, ιστοσελίδα: <https://slus.gr/2018/12/08/9098/>
- Oikos (House) Oikia (house) Oikonomia (household) / Polis (city) Politiki (politics) civilization Ιστοσελίδα: <https://www.leivithrapark.gr/en/park-of-leivithra/archaeological-information-building/oikos-house-oikia-house-oikonomia-household-polis-city-politiki-politics-civilization/>
- Archaeologists: Many Uninhabited Cycladic Islets Were Once Used by Ancients, Ιστοσελίδα: https://www.greece-is.com/archaeologists-many-uninhabited-cycladic-islets-were-once-used-by-ancients/?fbclid=IwAR03C3_w6IUx4943TJgNUnMCYQeH8waoVxxxibC2SvpvYndMLly6BTwID1c
- Rineia: A Sanctuary of a Bygone Era of Mykonos ιστοσελίδα: <https://www.greece-is.com/rineia-sanctuary-bygone-era-mykonos/>
- Γιώτα Συκκά, 23.03.2020, Κοιτάσματα πολιτισμού στις Κυκλάδες ιστοσελίδα: <https://www.kathimerini.gr/culture/arts/1070119/koitasmata-politismoy-stis-kyklades/>
- EFA. Η ιστορία της Δήλου. Ιστοσελίδα: <https://www.efa.gr/fr/recherche/sites-de-fouilles/cyclades/delos/delos-preambule-les-sources-de-l-histoire-delienn>
- Αρχείο Δοξιάδη: ιστοσελίδα: <https://www.doxiadis.org/ViewStaticPage2.aspx?valueId=4321>
- Μπενάκη Μουσείο

- «Η εκτυφλωτική σιωπή της Ρήνειας», ιστοσελίδα: <https://www.mykonosvoice.gr/news/i-ektyflotiki-siopi-tis-rineias/>
- «Μύκονος, Δήλος και Ρήνεια», ιστοσελίδα: <http://archaeotour.keme.uoc.gr/mikonos-dilos-rinia/>
- Ετικέτα: Δεσποτικό, Μηχανή του Χρόνου. (3 αρθρα), ιστοσελίδα: <https://www.mixanitouxronou.gr/tag/despotiko/>
- Ρήνεια, εγκυκλοπαίδια Μείζονος Ελληνισμού, ιστοσελίδα: <http://asiaminor.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=6887> και http://constantinople.ehw.gr/Forms/flemmaAdds.aspx?Mode=DictioGraphy¶mid=10448&boithimata_State=&kefalaia_State=
- 24.01.18, «Κέρος: Απρόσμενα αρχαιολογικά ευρήματα στην καρδιά του Αιγαίου» ιστοσελίδα: <https://www.archaiologia.gr/blog/2018/01/24/%CE%BA%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B5%CF%85%CF%81%CE%AE%CE%BC%CE%B1/>
- ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ 30.7.2018 | 08:00 «Η Νεικώ της Σικίνου στο μικροσκόπιο - Τι λέει ο Έφορος Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για το σπάνιο ταφικό εύρημα», ιστοσελίδα: https://www.lifo.gr/articles/archaeology_articles/201624/i-neiko-tis-sikinoy-sto-mikroskopio-ti-leei-o-eforos-arxaiotiton-kykladon-gia-to-spanio-tafiko-eyrima
- «Η κυρά της Ρήνειας», ιστοσελίδα: <https://www.mixanitouxronou.gr/i-kira-tis-rinias-pou-aparnithike-to-sigchrono-politismo-ke-ezise-sto-akatikito-nisi-apananti-apo-ti-mikono-mechri-to-telos-tis-zois-tis/> και ιστοσελίδα: <https://christianvivliografia.wordpress.com/2011/01/29/%E1%BC%A1-%C2%AB%CE%BA%CF%85%CF%81%E1%BD%B0-%CF%84%E1%BF%86%CF%82-%CF%81%CE%AE%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82%C2%BB/>
- 24/06/2019, «Η κλιματική αλλαγή «εξαφανίζει» τα μνημεία της Δήλου», ιστοσελίδα: <https://www.news.gr/ellada/article/1801436/i-klimatiki-allagi-exafanizi-ta-mnimia-tis-dilou.html>
- 05/03/2018, «Ανακαλύπτοντας ξεχασμένα μονοπάτια» στη Ρήνεια, ιστοσελίδα: <https://www.naxostimes.gr/kyklades/23718/anakalyptontas-ksexasmena-monopatia-sti-rineia/>
- 9.09.18, «Θεία Λειτουργία στο ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου στα Λουτρά της Ρήνειας, (μεγάλες Δήλες), ιστοσελίδα: <https://mykonosticker.com/2018-09-09-09-31-54/>
- George Mergos and Nikolas Patsavos, «Cultural Heritage and sustainable development», ιστοσελίδα: https://www.inherit.tuc.gr/fileadmin/users_data/inherit/uploads/InHerit_Proceedings_Book-web.pdf
- «Αιγαίο: Μια διάσπαρτη πόλη», 2006, η ελληνική συμμετοχή στη 10^η διεθνή έκθεση Αρχιτεκτονικής της Μπιενάλε της Βενετίας, ιστοσελίδα: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFIMA_2006/TEXNOGRAFIMA_318/318_12.pdf, <https://www.public.gr/product/books/greek-books/art/architecture-interior-design/to-aigaio:-mia-diasparti-poli/prod201006mm/>, <https://www.lifo.gr/articles/almanac/113850>
- Βάσια Κατραμαδάκη, Σύγχρονες μεταφράσεις της ανώνυμης αρχιτεκτονικής στη μεταπολεμική Ελλάδα, 23.9.15, Πολυτεχνείο Κρήτης, τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Ιστοσελίδα: https://issuu.com/vasiakatramadaki/docs/katramadaki_aret_i_vasiliki
- Γιώργος Τριανταφύλλου, ΞΟΚΛΗΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, παραλλαγές και παραβάσεις, βίντεο, ιστοσελίδα: http://triantafylloug.blogspot.com/p/blog-page_20.html
- Κατερίνα Χαντζοπούλου, Βλέποντας Μπλε, Γραφοντας Άσπρα: Η Φανταστική Κατασκευή του Αιγαίου από Σκοπιές του Μοντέρνου, 27.8.17. τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ. Ιστοσελίδα: https://issuu.com/katerinachatzopoulou/docs/teyxos_teliko_gia_issuu
- Περιπατητικός τουρισμός στις Κυκλάδες: https://www.ethnos.gr/travel/3569_peripatitikos-toyrismos-oi-kyklades-bima-bima-hartis
- Η αρχαιολογική ιστορία της Δήλου από το 1873 μέσα από φωτογραφίες [εικόνες], ιστοσελίδα: <https://www.iefimerida.gr/news/398321/i-arhaiologiki-istoria-tis-diloy-apo-1873-mesa-apo-fotografies-eikones>
- Δέσποινα Νάζου, «Οι πολλαπλές ταυτότητες και οι αναπαραστάσεις τους σε ένα τουριστικό νησί των Κυκλάδων: επιχειρηματικότητα και εντοπιότητα στη Μύκονο», Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2003. Ιστοσελίδα: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/32385#page/4/mode/2up>
- Κυρίτσης Α.,Α., «ΚΕΙΜΕΝΑ, ΣΧΕΔΙΑ, ΟΙΚΙΣΜΟΙ, Δοξιάδης Α. Κωνσταντίνος», Αθήνα: Ίκαρος, 2006
- Βασιλειάδης Δ., «Εισαγωγή στην Λαϊκή Αιγαιοπελαγίτικη Αρχιτεκτονική», Αθήνα: 1955

Η Ιστοσελίδα της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών αποτέλεσε κύρια πηγή πληροφοριών και βοήθησε σε όλη τη διάρκεια της εργασίας

Βίντεο:

- <https://videotheque.efa.gr/?p=1002>
- <https://www.youtube.com/watch?v=6FozM1dnFb0>
- https://www.youtube.com/watch?v=ilje03SfAk4&t=502s&fbclid=IwAR3w_mKbKc8cyuDiZOmVBMesE4grx1ivWT1P3HCWzGhwLRNf6aB_m2h6vtk
- <https://www.youtube.com/watch?v=ead01ZrEIsM>